

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

SETLEMENTTINUORISOTYÖ MUUTOKSESSA

Harri Sarjanoja

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

12/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Harri Sarjanoja	Sivumäärä 47 ja 8 liitesivua
Työn nimi Setlementtinuorisotyö muutoksessa	
Ohjaava opettaja Annikki Ahlqvist	
Työn tilaaja Setlementtinuorten liitto ry	
Tiivistelmä <p>Setlementtinuorten liiton ja Suomen Setlementtiliiton yhdistyessä vuoden 2011 aikana setlementtinuorisotyö tulee keskusjärjestötasolla muuttumaan merkittävästi. Setlementtinuorisotyön oma keskusjärjestö lakkaa olemasta ja sen tilalle tulee Lapsi- ja nuorisotyön toimiala osana Suomen Setlementtiliittoa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kuvata kahden liiton organisaatiouudistus ja liittojen yhdistymisen vaiheet. Opinnäytetyö on prosessikuvaus kansalaisjärjestön kehittämisestä. Kehittäminen tarkoittaa tässä opinnäytetyössä toimintojen yhdistämistä ja uuden strategian luomista setlementtinuorisotyöhön. Lähtökohtana tässä oli organisaatiouudistus ja Aika Vapaalla tutkimus jota vertailtiin nykyiseen setlementtinuorisotyöhön. Tavoitteena oli selvittää vastaako setlementtinuorisotyö nuorten tarpeisiin.</p> <p>Kyselytutkimus tehtiin kahdeksalle Setlementtinuorten liiton piirisihteerille. Kyselytutkimuksen avulla haluttiin saada tietoa siitä, mitä piirisihteerit haluavat uudelta Suomen Setlementtiliiton lapsi- ja nuorisotyön toimialalta. Kyselytutkimuksessa selvitettiin myös mikä on piirisihteerien näkemys siitä, mihin suuntaan nuorisotyö on heidän mielestään menossa.</p> <p>Vastauksia saatiin seitsemän. Piirisihteerit odottavat uudelta lapsi- ja nuorisotyön toimialalta nuorisotyön edunvalvontaa ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Nuorisotyön uskotaan painottuvan entistä enemmän monikulttuurisen nuorisotyön suuntaan. Myös Setlementtinuorten liiton projektitoiminnan kehittämät nuorisotyön mallit tulevat olemaan osa tulevaisuuden nuorisotyötä.</p> <p>Tällä opinnäytetyöllä on merkitystä ammattialalle, erityisesti kansalaisjärjestöissä työskenteleville. Opinnäytetyössä kuvataan kahden järjestön yhdistymisen kehittämisen oppimisen kautta. Järjestömaailma on muutoksessa ja tästä opinnäytetyöstä voi lukea kahden setlementtityön keskusjärjestön yhdistymisprosessista.</p> <p>Opinnäytetyöstä on hyötyä tilaajalle kahdesta eri näkökulmasta. Se on prosessikuvaus lähes kolme vuotta kestäneestä yhdistymisprosessista sekä se antaa selkeitä suuntaviivoja toimialakohtaista strategiaa varten vuoden 2011 työskentelyyn.</p>	
Asiasanat setlementtinuorisotyö, kehittäminen, organisaatiouudistus, setlementti	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Harri Sarjanoja	Number of Pages 47 + 8
Title Settlement youth work in chance	
Supervisor Annikki Ahlqvist	
Subscriber Finnish Federation of Settlement Youth Association	
Abstract <p>When Finnish Federation of Settlement Youth Association and Finnish Federation of Settlement will finish their merge in 2011 there will be a big chance in settlement youth work. Instead of having own organization for the youth work there will be one department (department of child- and youth work) inside Finnish Federation of Settlement.</p> <p>The aim of this thesis is to describe fusion of two NGO's that are both doing settlement work. It also describes the process itself. Thesis is a process description about how to develop an NGO. By development in this thesis is meant combining activities and making new strategy to settlement youth work. Starting point for this was a research how Finnish youth spend their leisure time and what do they like to do as their hobby. The aim was to find out if settlement youth work is still needed and in time.</p> <p>Research was made to eight district secretary who are working in Finnish Federation of Settlement Youth Association. With a help of this research wanted to have information what district secretaries want from new department of child- and youth work. The other thing research needed to found out what do district secretaries think where youth work is going in future.</p> <p>Seven answers were given. District secretaries are waiting from new department of child- and youth work to make sure that youth work is important part of settlement work and that there is an institute to defend the issues of youth work and youth workers. District secretaries believe that more and more multicultural work will rise in field of youth work. Also development work that Finnish Federation of Settlement Youth Association has done throughout its projects will be part of youth work in future too.</p> <p>There is a meaning for this thesis for professionals who are working in a field of NGO's. In this thesis there is a subscription of fusion of two NGO through learning process how to develop. World of NGO's are changing and from this thesis one can read one example of one fusion.</p> <p>For the Finnish Federation of Settlement Youth Association this thesis provides new information for strategy work via research especially for the new department of child- and youth work and it is also a process description from the work that has last almost three years.</p>	
Keywords settlement youth work, development, new organization, settlement	

SISÄLLYS
TIIVISTELMÄ
ABSTRACT

1. JOHDANTO.....	6
2. SUOMALAINEN SETLEMENTTILIIKE.....	8
2.1. Setlementtiliike tänään.....	8
2.2. Setlementtiliikkeen historia.....	9
3. JÄRJESTÖTOIMINNAN YLEISIÄ KEHITTÄMISTARPEITA.....	11
3.1. Kansalaisjärjestöt suomalaisessa yhteiskunnassa.....	11
3.2. Kansalaisjärjestön kehittäminen.....	12
4. OPPIMINEN OSANA KEHITTÄMISTYÖTÄ.....	15
4.1. Oppimisen määritelmä.....	15
4.2. Oppimisprosessin perusteet.....	17
5. SUOMEN SETLEMENTTILIITON JA SETLEMENTTINUORTEN LIITON YHDISTYMISPROSESSI.....	20
5.1. Työryhmä selvittää yhdistymisen mahdollisuuksia.....	20
5.2. Selvitysmies Seppo Niemelän raportti.....	22
5.3. Yhdistymisneuvottelut ja ylimääräinen liittokokous.....	26
5.4. Yhdistymissopimus ja Jyväskylän liittokokous.....	28
6. AIKA VAPAALLA TUTKIMUS JA SETLEMENTTINUORISOTYÖ....	30
7. STRATEGIA 2015 JA SETLEMENTTINUORISOTYÖN TULEVAISUUS.....	34
7.1. Järjestötoiminnan strategiset valinnat.....	34
7.2. Strategia 2015- ihmisten keskellä – ihmisten kesken..	35
7.3. Piirijärjestelmä.....	37
7.4. Miten piirisihteerit näkevät setlementtinuorisotyön tulevaisuuden.....	39

7.5. Mitä tehtäviä uudelle lapsi- ja nuorisotyön toimialalle.....	40
7.6. Nuorisotyön muodot.....	41
7.7. Rahoitus.....	42
7.8. Kehittämisideat.....	43
7.9. Kyselytutkimuksen yhteenveto.....	44
8. POHDINTA.....	45
9. LÄHTEET.....	48
10. LIITTEET.....	50
Liite 1: Kyselytutkimuksen saatekirje	
Liite 2: Kyselytutkimus	
Liite 3: Setlementtisanasto	

1. JOHDANTO

Opinnäytetyöni, SETLEMENTTINUORISOTYÖ MUUTOKSESSA, käsittelee suomalaista setlementtityötä ja erityisesti setlementtinuorisotyötä. Opinnäytetyössäni tarkastelen suomalaisen kansalaisjärjestön kehittämistä, muutosta ja muutoksen tarvetta. Mistä muutoksen tarve nousee? Mitä oppiminen tällaisessa muutoksessa on?

Tässä opinnäytetyössä on kolme erilaista osa-aluetta jotka lopulta nivoutuvat yhteen. Kolme erilaista aluetta. Nämä kolme osa-aluetta ovat kehittämisen oppiminen, setlementtiliittojen yhdistymisprosessi sekä strategiatyö tulevaisuuden setlementtinuorisotyössä.

Opinnäytetyön teoriaosassa keskityn järjestön kehittämiseen oppimisen kautta. Kehittämisen oppiminen on keskeinen osa opinnäytetyössä kuvattua prosessia. Setlementtiliittojen yhdistymisprosessi, organisaatiouudistus ja strategiatyö ovat olleet henkilökohtainen oppimisprosessi jonka haluan myös tähän opinnäytetyöhön tuoda. Opinnäytetyössäni selvitän mitä oppiminen on, mistä opimme ja mikä merkitys oppimisella on järjestön kehittämisessä.

Tiedon määrä lisääntyy koko ajan. Tämä koskee myös järjestömaailmaa. Järjestötyössä olevien, erityisesti johtotehtävissä työskentelevien, on minun mielestä pysyttävä tässä kehityksessä mukana. Opinnäytetyö osoittaa, että ilman oppimista ei todellista kehittämistä tapahdu.

Opinnäytetyössäni kuvaan kahden setlementtityön keskusjärjestön yhdistymistä sekä siihen johtaneita vaiheita. Tarkastelun keskipisteenä on setlementtinuorisotyö. Yhdistymisprosessia käyn yhdistymisneuvottelujen työryhmän, selvitysmies Seppo Niemelän sekä yhdistymisneuvotteluiden lopputuloksen kautta. Nämä kolme askelta ovat keskeisimmät prosessin kannalta.

Suomen Setlementtiliitto on tehnyt uuden strategian. Strategia 2015 ja siihen liittyvä Setlementtinuorten liiton piirisihteereille tehty kysely toimivat jatkumona kahdelle ensimmäiselle osa-alueelle.

Vertaan setlementtinuorisotyötä Aika Vapaalla tutkimuksen tuloksiin nuorten osallistumisesta harrastustoimintaan. Vastaako setlementtinuorisotyö niitä odotuksia joita nuoret Aika Vapaalla tutkimuksen mukaan odottavat. Toinen näkökulma on kysely-tutkimus joka tehtiin Setlementtinuorten kahdeksalle piirisihteerille. Kuinka piirisihteerit näkevät setlementtinuorisotyön kehittyvän tulevaisuudessa ja mitkä tulevat olemaan ne painopistealueet joihin he uskovat nuorisotyön tulevaisuudessa painottuvan.

Kehittämisen oppiminen antaa tarvittavat tiedot lähteä kehittämään omaa organisaatiota, organisaation kehittämisestä syntyy toimivampi ja aikaansa paremmin seuraava kokonaisuus. Sen jälkeen strategia ja erityisesti yhden toimialan vaikuttajille tehty kysely luo katseen tulevaisuuteen uudessa kokonaisuudessa.

Näin kolme latua yhtyy yhdeksi. Kolme osa-aluetta muodostaa kokonaisuuden.

Opinnäytetyön tavoitteena on antaa lukijalleen käsitys siitä millainen prosessi kahden valtakunnallisen järjestön yhdistäminen on. Tavoitteena on myös kirjoittaa auki kolme vuotta kestänyt prosessi. Lisäksi tavoitteena on tuottaa lisää tietoa Suomen Setlementtiliiton strategiatyölle joka jatkuu toimialakohtaisella strategiatyöllä. Tätä tietoa antaa piirisihteereille tehty kyselytutkimus. Opinnäytetyöstä on siis hyötyä tilaajaorganisaatiolle kahdesta eri näkökulmasta: toisaalta prosessikuvauksen muodossa ja toisaalta lapsi- ja nuorisotyön toimialan strategiatyön muodossa.

Työn keskeisiä käsitteitä ovat setlementtityö, setlementtinuorisotyö kehittäminen, oppiminen ja muutos.

2. SUOMALAINEN SETTLEMENTTILIIKE

2.1. Setlementtiliike tänään

Suomalaista Setlementtityötä tehdään 50 paikkakunnalla Suomessa. 38 jäsenyhdistystä eli paikallista setlementtiä ovat alueensa palvelu-, sosiaali-, kasvatus-, sivistys- ja harrastuskeskuksia. Setlementtiliikkeessä työskentelee yli 3000 oman alansa ammattilaista eri puolilla Suomea ja heidän kanssaan setlementtityötä tekee iso joukko vapaaehtoisia. Setlementtiliiton ja Setlementtinuorten liiton keskustoimistot sijaitsevat Helsingin Kalliossa.

Suomalainen setlementtiliike täytti vuonna 2008 90 vuotta. 1900 -luvun alkupuolella perustettu Kristillisyhteiskunnallinen Työkeskusliitto on kokenut yhteiskunnan muuttumisen yhdessä paikallisten ihmisten kanssa eri puolella Suomea paikallisten toimijoiden, paikallissetlementtien, kanssa. Välillä toiminta on jouduttu lakkauttamaan kokonaan.

Merkittäviä muutoksia Setlementtiliikkeessä on koettu paitsi eri aikakausien yhteiskunnallisten muutosten kautta, niin myös liikkeen sisällä. Kristillisyhteiskunnallinen Työkeskusliitto vaihtoi nimensä Suomen Setlementtiliitoksi vuonna 1983. Sitä ennen vuonna 1974 setlementtiliikkeen nuorisotyö eriytettiin omaksi työmuodokseen ja perustettiin Setlementtinuorten liitto ry. Tämän osin kovaakin kritiikkiä tehdyn päätöksen takana oli valtion myöntämien avustuskäytäntöjen muuttuminen. Nuorisotyölle tarvittiin oma keskusjärjestö, että se pääsi mukaan Opetusministeriön myöntämän valtionavun piiriin.

Tänä päivänä Setlementtinuorten liiton omistaa 8 piiriyhdistystä joilla on yhteensä 39 paikallisyhdistystä. Suomen Setlementtiliiton omistaa 38 paikallissetlementtiä. Suomen Setlementtiliitto on muodoltaan konserni joka koostuu Setlementtiliitosta, S-asunnoista ja Oskelakodista.

2.2. Suomalaisen setlementtiliikkeen historiaa

”Verinen sisällissota jälkiselvittelyineen vaati noin 30.000 tuhannen ihmisen hengen ja repi yhteiskunnallista kuilua yhä suuremmaksi. Pastori Sigfrid Sirenius ryhtyi vaikeaan sillanrakennustehtävään, kun hän lähimpien ystäviensä kanssa perusti joulukuussa 1918 Teollisuusseurojen Evankelioimisseuran. Seuran ensimmäinen setlementti, Kalliola aloitti toimintansa heti seuraavana vuonna.” (Ajo, Väliharju toim. 1998, 35)

Suomalaisen setlementtiliikkeen kaksi keskeistä hahmoa olivat Pastori Sigfrid Sirenius ja Akateemikko Heikki Waris. Voidaan sanoa, että heidän ennakkoluulottomalla asenteella ja maailmankatsomuksella setlementtityö sai suomessa jalansijaa ja yhdisti eri yhteiskuntaluokkia aikana, jolloin yhteiskuntamme oli jakautunut.

Sigfrid Sireniusta pidetään Teollisuusseutujen Evankelioimisseuran perustajana sekä ensimmäisen setlementin, Kalliolan perustajana. Jo 1910-luvun alkupuolella Sirenius kirjoitti Lontoosta, jossa hän toimi merimiespastorina, suomalaisiin lehtiin ja etenkin kirkolliseen Kotimaa-lehteen Englannin kirkon yhteiskunnallisesta työstä ja setlementtiliikkeestä. Suomalainen kirkko yritti useaan otteeseen perustaa teollisille paikkakunnille erityistä työmuotoa joka olisi suunnattu työväestölle, mutta yritykset kuitenkin epäonnistuvat ja vuoden 1918 tapahtumat repivät entistä syvemmän kuilun työväenliikkeen ja kirkon välille. Näiden tapahtumien ja kirkon epäonnistumisen myötävaikutuksesta Sirenius päätti tukijoidensa kanssa perustaa itsenäisen yhdistyksen.

Heikki Waris kuului 1920-luvulla siihen ylioppilasnuorisoon, jota innoitti kristillinen ylioppilasliike ja sen sosiaalinen suuntautuneisuus sekä kansan eheyttäminen. Hän oli ensimmäisiä vapaaehtoistyöntekijöitä Kalliolassa ja myöhemmin yksi keskeisimpiä setlementtityöntekijöitä suomalaisessa setlementtiliikkeessä.

Heikki Waris painotti settlementtityön käytännöllistä luonnetta. Settlementti tuli hänen mukaansa nähdä erityisesti toimijana sekä yksin että yhteistyössä muiden kanssa. Hänen erityinen kiinnostuksen kohde oli nuoriso ja hän kehitti voimakkaasti settlementtinuorisotyötä. Waris oli aikansa erityisnuorisotyöntekijä. Hänen mukaansa kaupunkilaistyöväestön lapset olivat tulleet kodeista kaduille ja takaisin heitä ei välttämättä voitu palauttaa. Kuitenkin vahingollisia seurauksia voitiin estää. Hänen mukaansa Settlementtien tehtävänä oli toimia kaikenlaisten nuorten kanssa niin, etteivät he joutuisi eri tahojen ”riistämiksi”. Erityisesti tuli huomioida ne nuoret, jotka muuten joutuisivat tekemisiin poliisin kanssa. (Uusi-Rauva Sami, 2008, 31-32)

Teollisuusseutujen Evankelioimisseuran perustamisen jälkeen seuraava merkittävä vaihe oli 1940-luvun alussa jolloin Suomalainen settlementtityö organisoitiin uudelleen. Entisen henkilöjäsenistä muodostuneen Teollisuusseutujen Evankelioimisseuran tilalle luotiin paikallisten settlementtien keskusjärjestö Kristillis-yhteiskunnallinen Työkeskusliitto. Tällöin myös eri puolille maata syntyneet työkeskukset itsenäistyivät omiksi yhdistyksikseen. Kristillis-yhteiskunnallinen Työkeskusliitto jatkoi aina vuoteen 1984 saakka. 1984 nimi muutettiin Suomen Settlementtiliitoksi. Tätä nimenmuutosta edelsi tiukka keskustelu ja mielipiteet jakaantuivat puolesta ja vastaan. Nimenmuutoksen arvostelijat pelkäsivät kunniakkaan nimen hävittämisen yhteydessä katoavan myös tehdyn työn ja sen saavutukset. Vuonna 1974 tapahtunutta nuorisotyön irtaantumista omaksi liitoksi edelsi myös värikäs ja kriittinenkin keskustelu. Settlementtinuorten liitto omana järjestönä oli kuitenkin ainut vaihtoehto sille, että valtion nuorisotyölle ohjaamat varat saatiin myös settlementtinuorisotyön käyttöön.

36 vuotta myöhemmin Settlementtinuorten liitto lopetetaan ja sen toiminnot liitetään osaksi uutta Suomen Settlementtiliittoa. Tätäkin prosessia on seurannut vilkas keskustelu liikkeen sisällä. Liike on jälleen muutoksessa.

3. JÄRJESTÖTOIMINNAN YLEISIÄ KEHITTÄMISTARPEITA

3.1. Kansalaisjärjestöt suomalaisessa yhteiskunnassa

Keskeisin osa suomalaista kansalaistoimintaa tehdään kansalaisjärjestöissä. Yhdistys tai järjestö on ihmisten yhteenliittymä, joka ajaa jäsenistönsä yhteisiä tavoitteita tai arvoja.

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen tehtävät vaihtelevat. Varsinkin sosiaali- ja terveydenhuollon kentällä kansalaisjärjestötoiminta on korvaamaton. Kansalaisjärjestöt esimerkiksi käyvät huumeidenvastaista kampanjointia ja tekevät erilaista päihdetukityötä.

Suomalaiset ovat ahkeria järjestöihmisiä. Väkilukuun suhteutettuna yhdistyksiä on Suomessa todella paljon. Yhdistysrekisterissä on noin 120 000 yhdistystä, joista toimivia on noin 70 000. Valtakunnallisia liittoja on noin 1 000 ja piirijärjestöjä noin 3 000. Loput ovat paikallisia yhdistyksiä. Rekisteröimättömiä yhdistyksiä on noin 30 000.

Järjestöissä on yhteensä noin 15 miljoonaa henkilöjäsentä eli kolminkertaisesti Suomen väestömäärään verrattuna. Noin 75 % suomalaisista on elämänsä aikana jonkin yhdistyksen jäsen, noin kolmannes kuuluu jatkuvasti vähintään yhteen yhdistykseen ja 8 % useampaan kuin viiteen yhdistykseen.

Suomalaiset kansalaisjärjestöt voidaan jakaa seuraavasti:

- urheilu- ja liikuntayhdistykset
- kulttuuriyhdistykset
- vapaa-aika- ja harrastusyhdistykset
- sosiaali- ja terveysyhdistykset
- nuorisoyhdistykset ja opiskelijajärjestöt
- poliittiset yhdistykset
- ammattiyhdistykset
- talous- ja elinkeinoyhdistykset
- neuvontajärjestöt

- uskonnolliset ja maailmankatsomukselliset yhdistykset
- kasvatus-, tiede- ja opintoyhdistykset
- ympäristöyhdistykset
- eläkeläis- ja veteraanijärjestöt
- kylä- ja kaupunginosayhdistykset
- maanpuolustus- ja rauhanjärjestöt
- ystävyysseurat, etniset järjestöt ja kehitysyhteistyöjärjestöt
- palvelujärjestöt.

(kansanvalta.fi 2010, etusivu)

Osa järjestöistä tukee aatteellisesti valtion virallista linjaa enemmän tai vähemmän selvästi, mutta ei osallistu varsinaiseen päätöksentekoon tai päätösten toimeenpanoon. Esimerkiksi kansansivistysseuroilla, raittiusjärjestöillä tai maanpuolustusjärjestöillä on valtion kannalta myönteisiä päämääriä. (kansanvalta.fi 2010, etusivu)

3.2. Kansalaisjärjestön kehittäminen

Kehittämistyö saa alkunsa usein siitä, että organisaation johto ei ole tyytyväinen tilanteeseen. Panos-tuotossuhde ei ole kohdallaan. Tavallista on, että johto hakee apua ulkopuoliselta konsultilta. Tämä tekee yhdessä johdon esikunnan kanssa tilanneanalyysjä organisaatiosta. Yleensä löydös koskee henkilöstöä, mutta esiintyy myös poikkeuksia. Joskus analyysi osoittaa ohjausjärjestelmän eli johtamisen heikkouksia. Edistyksellinen on se organisaatio, jonka johto hakeutuu työnohjaukseen ja alkaa puhua oppimistarpeistaan. (Seppänen-Järvelä, Karjalainen, 2008, 119)

Aaro Harju kirjoittaa kirjassaan Järjestön kehittäminen seuraavaa: ”Toimiva organisaatio edellyttää hyvää vuorovaikutusta eri organisaatiotasojen kesken. Yhdistysten pitää tietää, mitä varten piirit ja liitto ovat olemassa, mitkä ovat niiden ydintehtävät ja miten päätöksenteko on järjestetty. Piireissä tulee ymmärtää seuratason tarpeet ja piirin pitää pystyä vastamaan niihin voimavarojen mukaisesti, Liitoissa tulee

tiedostaa, että valtakunnallinen taso ei voi toimia hyvin, jos paikallis- ja piiritaso eivät ole kunnossa. Kaikkien tasojen pitää arvostaa oman tekemisen ohella myös muiden työtä, koska muuten järjestökokonaisuus ei toimi parhaimmalla tavalla.” (Harju, 2004, 84)

Tämäntyyppiset haasteet ovat olleet näkyvissä myös settlementtikeskustelussa. Settlementtinueorten liiton ja Settlementtiliiton yhdistymisneuvottelujen aikana nuortenliiton piiri- ja paikallisyhdistykset olivat erityisen huolissaan juuri siitä, että heidän työn arvostus ja toimintaedellytykset turvataan myös tulevaisuudessa.

Harju tarjoaa lääkkeeksi keskinäisen vuoropuhelun lisäämistä ja asenteiden muuttamista. Kommunikaation avulla lisätään tietoisuutta toisten tekemisistä ja toiminnan rajoitteista. Toisen ihmisen työn kunnioittaminen ja arvostaminen pitää järjestössä ulottaa myös eri tasojen tekemisen hyväksymiseen. (Harju, 2004, 84)

Mitä kehittäminen on?

Kun organisaatiota tarkastellaan eri suunnista, sen toiminnasta saadaan kuva tarkastelukulman mukaan. Päätelemät siitä, mitä tulisi tehdä tilanteen muuttamiseksi, vaihtelevat vastaavasti. Näkökulma tai keskeinen visio ohjaavat ratkaisuja. Visiot voivat olla enemmän tai vähemmän ideologisia luonteeltaan. Organisaation johtamisen kannalta kysymykset ovat silloin muotoa: mitä tulee tehdä tai tavoitella, miksi tiettyjä toimia on tehtävä ja miten on meneteltävä. Näitä voidaan kutsua muutosjohtamisen avainkysymyksiksi.

(Seppänen-Järvelä, Karjalainen, 2008, 138)

Organisaation muutoksessa kysymys toimintafilosofiasta tai kompetenssifilosofiasta saattaa nousta vahvasti näkyviin. Muutoksen perusteet ja niistä johdetut tavoitteet saavat muotonsa suurelta osin toiminnan aate-maailmaan liittyvistä määrittelyistä. Tämän vuoksi olisi hyvä tuoda näkyviin mistä periaatteista muutoksessa lähdetään ja mitä pidetään etusijalla.

Voidaan sanoa, että yhtäältä organisaation ideaperusteista, kuten suhteesta maailmaan, ihmiskäsityksestä ja toimintaperiaatteista, sekä toisaalta menetelmällisistä perusteista, kuten arvolähtökohdista ja toimintatavoista ja säännöistä.

Kehittämistyö ei voi olla täysin neutraalia, vain teknistä asiantuntijatyötä, jolle sanellaan tavoitteet jostain ulkopuolelta. Sen toteuttajien on voitava olla mukana jo tavoitteista ja menettelytavoista päätettäessä. Heidän kannaltaan olisi hyvä tietää millaiset ympäristön asettamat rajaehdot heitä seuraa. Tavallisin rajaehto on raha. Yksi ideologinen jakolinja kehittämistyössä on se, että kenen näkökulmasta (ensi sijassa) organisaation kehittäminen nähdään. Koska intressilinjoja on tavallisesti useita, kehittäjä joutuu määrittelemään omalle työlleen tietyt puitteet. Tämän vuoksi kehittämisen ideaperusteet ja menetelmälliset perusteet on hyvä tietää.

4. OPPIMINEN OSANA KEHITTÄMISTYÖTÄ

Oppiminen toisiltamme on tärkeä osa kehitystyötä yksilötasolla. On vaikea arvostaa toisen (tason) työtä jos emme tiedä mitä toiset tai toisella tasolla tehdään. Oppimiseen panostaminen merkitsee yksilölle arvostusta. Yksilö kokee, että häneen luotetaan ja häntä pidetään tärkeänä, kun työnantaja tarjoaa erilaisia oppimisen mahdollisuuksia. Yksilö kokee myös jatkuvuutta ja luottaa itsekin paremmin omaan tulevaisuuteensa ja kehittymiskykyynsä. Tämän lisäksi yksilön osaaminen, monitaitoisuus ja yleensä työssä selviäminen paranee. Oppimisen vaikutukset työssä jaksamiseen ja ilmapiiriin ovat myös varsin selvät, sillä oppiminen vähentää työn rutinoitumista ja lisää työn vaihtelevuutta. Myös organisaatio hyötyy tästä. (Moilanen, 2001, 17)

Järjestöjohtamiselle oppiminen ja organisaation kehittäminen oppimisen kautta on välttämätöntä. Vuorovaikutus ja toinen toiselta oppiminen sekä järjestön jäsenten yhteinen kieli ja kokemustausta auttaa ymmärtämään toisia ja vahvistaa vuorovaikutusta.

Kirsti Vaalikivi toteaa, että järjestön perustehtävän määrittäminen, ymmärtäminen ja kehittäminen ovat keskeisiä koko järjestön toiminnalle. (Harju toim.2007, 144)

4.1 Oppimisen määritelmä

Oppiminen on prosessi, jossa yksilö hankkii uusia tietoja, taitoja, asenteita, kokemuksia ja kontakteja, jotka johtavat muutokseen hänen toiminnassaan (Sydänmaalakka 2004, 33)

Olennaiset osat tässä määritelmässä:

- Oppiminen on prosessi, johon vaikuttavat kognitiiviset (älylliset), affektiiviset (tunne-) ja psykomotoriset alueet

- Tiedon ja muiden oppimisen kohteiden hankintaan liittyy aina yksilön tulkinta; oppiminen ei ole mekanistista toimintaa, vaan merkityksen luomista tulkinnan kautta.
- Oppiminen ei ole pelkästään tietojen hankintaa, vaan taidot asenteet ja tunteet sekä arvot ovat vähintään yhtä tärkeitä. Monesti tiedon asemaa oppimisessa korostetaan liikaa; se on tarpeellinen, muttei riittävä edellytys oppimiselle.
- Myös kaikenlaiset kokemukset, sekä uudet että vanhat, ovat tärkeitä. Mitä enemmän on aikaisempia kokemuksia, sen helpompi meidän on oppia uusista kokemuksista. On myös monia asioita, joiden oppiminen edellyttää riittävää kokemustausta, elämän- tai työkokemusta, ennen kuin näitä asioita on mahdollista todella ymmärtää.
- Kontaktien merkitys on myös ilmeinen arkipäivän oppimisessa. Myös oppimisessa on tärkeää nopeus. Monesti nopein tapa oppia ja saada tietoa asioista on mahdollisimman laaja ja hyvä kontaktiverkosto.
- Todellinen oppiminen pitää sisällään soveltamisen ja yleensä tämä tarkoittaa, että jotain muuttuu oppimisen takia; toiminta- ja ajattelumalleja muutetaan oppimisen perusteella. Muutokset voivat tapahtua ajattelu-, tunne- tai käyttäytymisen tasolla. (Sydänmaalakka 2004, 34)

Järjestötyössä tarvittava osaaminen koostuu karkeasti ottaen kolmesta osasta: tiedosta, taidosta ja asenteesta. Asennetta järjestötyössä ainakin minun kokemukseni mukaan on paljon. Paljon on myös uskomuksia ja uskoa siihen, että monet asiat hoituvat siten kuin ne ovat hoituneet jo viimeiset kaksikymmentä vuotta. Asenteen merkitystä järjestötyössä on perinteisesti korostettu. Välillä oppiminen ja oppimisprosessit tuntuvat jäävät asenteen varjoon.

Tietojen merkitys kuitenkin kasvaa, koska ennusteiden mukaan tiedon määrä kaksinkertaistuu muutamassa vuodessa. Tämä pakottaa myös järjestötoimijat päivittämään nopeammin tietovarantojaan ja oppimaan, jotta tietämys pysyy ajan tasalla (Harju, 2004, 70)

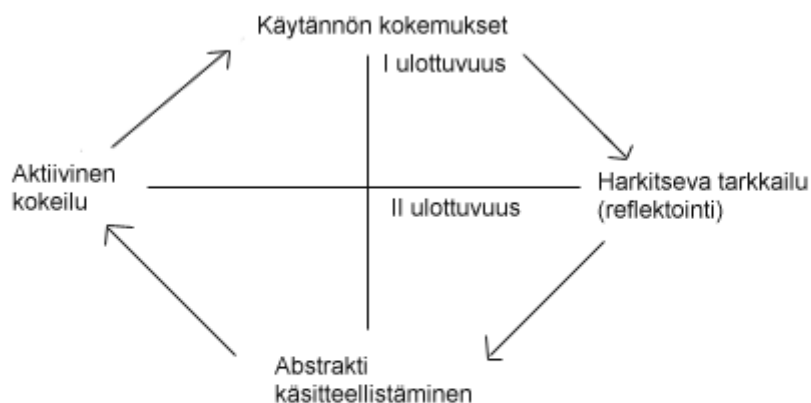
Tiedon määrään kiinnittää huomiota myös Pentti Sydänmaalakka kirjassaan Älykäs organisaatio (Gummerus 2004). Hänen mukaansa tieteellinen ja tekninen tieto kaksinkertaistuvat joka 5.-7. vuosi. Tiedon määrä lisääntyy koko ajan valtavasti ja inhimillisen pääoman merkitys kasvaa entisestään. (Sydänmaalakka, 2004, 26).

Järjestötyössä tarvitaan Harjun mukaan tietoa

- toimintaympäristön muutoksesta
- substanssista eli niistä toiminnoista, mitä järjestössä tehdään
- ihmisten asennoitumisen, käyttäytymisen ja mieltymysten muutoksista
- ihmisten ohjaamisesta, motivoinnista ja johtamisesta
- uuden tietotekniikan mahdollisuuksista (Harju, 2004,70)

4.2 Oppimisprosessin perusteet

Oppiminen on prosessi jossa tieto luodaan muokkaamalla kokemuksia. Ehkä tunnetuin oppimisprosessin perusmalli on Kolbin malli. Siinä oppiminen liitetään kiinteästi käytännön kokemuksiin ja oletetaan, että oppijalla on jo työ- tai toimintakokemusta, hän pystyy arvioimaan omaa toimintaansa ja hän on motivoitunut kehittämään itseään. Motivaatio eli halu oppia on tietenkin kaiken oppimisen lähtökohta, ilman sitä oppiminen ei yleensä ole mahdollista.

Kuvio 1. Kolbin mallissa on sen sisältämät kaksi perusulottuvuutta: Ymmärtämisen ulottuvuus sekä muuntelun ulottuvuus (Kolbia mukaillen Sarjanoja)

Oppimisprosessi lähtee liikkeelle kokemuksista ja siitä, että meillä on halu oppia kokemuksistamme. Oppimisen halu, tietynlainen uteliaisuus, ihmettely on oppimisen raaka-aine. Sen jälkeen tulee olla Kolbin mallin mukaan aikaa arvioinnille eli reflektoinnille. Aikaa pohdiskella ja aikaa hankkia kokemukseen liittyvää tietoa. Tällöin erilaisia näkemyksiä ja tosiasioita prosessoidaan ja muutetaan tiedoksi. Tämän jälkeen tiedot pyritään sisäistämään ja ymmärtämään. Tietojen soveltaminen on vaihe, jolloin sisäistettyä tietoa sovelletaan käytäntöön ja sovelletaan erilaisissa yhteyksissä. Soveltamisen yhteydessä tieto voi laajentua ja syventyä.

Oppiminen on siis toisaalta tekemisen ja ymmärryksen kautta tapahtuvaa, toisaalta tiedon hankkimista ja laajentamista. Oppimisprosessissa kokemus syntyy tekemisen kautta, arviointivaiheen aikana kokemus muokataan tiedoksi, joka ymmärrysvaiheen aikana sisäistetään ja jota soveltamisvaiheen aikana laajennetaan edelleen.

Näen oppimisprosessin keskeisenä "asenteena" järjestön kehittämistyössä. Kuten Harju toteaa, järjestöosaaminen koostuu tiedosta, tai-

dosta ja asenteesta. Tietoa ja taitoa ei voi pitää yllä muutoin kuin oppimalla lisää ja soveltamalla sitä omaan työhön ja oman itsensä kehittämiseen järjestötyössä. Aika jolloin kerran opittu tieto riitti koko työuralle on historiaa. Joudumme sietämään epävarmuutta ja epätietoisuutta entistä enemmän sekä toimimaan entistä avoimemmin ja joustavammin. Jos pystymme hyväksymään muutoksen aiheuttaman epävarmuuden ja kaaoksen, voimme kulkea muutoksen mukana ja ”hallita” sitä. Hallinta tarkoittaa, että muutosta yritetään ennakoida, myötäillä ja ohjailla, vaikkei sitä pystyittäisi analyyttisesti ymmärtämään (Sydänmaalakka 2004, 26)

”Asiantuntijuus on joksikin tulemista tai johonkin menemistä. Se on liikettä hyödylliseen suuntaan, ei olemista jossain tilassa, toimimatta. Toiminnan yksi muoto tavanomaisissa on sellaisen työn tekeminen, joka on merkityksellistä yhteisön kannalta ja jonka tulosta arvostetaan. Esimerkiksi yhteisöllinen toiminta, joka koostuu ajattelusta ja tekemisestä tietyin eettisin koodein, edustaa asiantuntijuutta. Tietäjä, kylän vanhin ja shamaani ovat olleet oman aikansa asiantuntijoita - ilman tutkintonimikkeitä. Minkään koulutuksen lopputuloksena ei ole valmis asiantuntija. Jos niin ajatellaan ymmärretään koulutuksen mahdollisuudet virheellisesti. (Sepänen-Järvelä, Karjalainen, 2008, 124)

5. SUOMEN SETTLEMENTTILIITON JA SETTLEMENTTINUORTEN LIITON YHDISTYMISPROSESSI

Organisaatiouudistus nostettiin Settlementtiliiton liittohallituksessa esiin jo loppuvuodesta 2007. Taustalla oli Settlementtiliiton johdon tahtotila ja tyytymättömyys vallitsevaan kahden valtakunnallisen settlementtiliiton yhteistyöhön ja toimintaan. Haluttiin selvittää voisiko yhdistymisellä olla mahdollisuuksia toteutua tässä ajassa. Edellisen kerran yhdistymisestä oli puhuttu 2000-luvun alkupuolella, mutta silloin todettiin lähes välittömästi, että yhdistymiseen ei ollut mahdollisuuksia.

Liittojen yhdistymisprosessista voi löytää useita edellä kuvattuja kehittämiseen ja kehittämisen oppimiseen liittyviä toimintamalleja. Lähtökohta organisaatiouudistukselle oli Settlementtiliiton johdon tyytymättömyys vallitsevaan tilanteeseen. Organisaatiouudistuksen alkuvaiheessa käytiin läpi ne perusteet ja päämäärät joihin uudistus tähtää. Kehittämisen oppiminen on ollut väistämätöntä tilanteessa jossa organisaatiouudistusta on tekemässä rajallinen määrä järjestön johtoa jolla ei vastaavaa kokemusta ole. Myöskään neutraalia kehittämistyötä liittojen organisaatiouudistus ei ole ollut. Sitä on tehty sydämellä niin puolesta kuin vastaan.

5.1. Työryhmä selvittää yhdistymisen mahdollisuuksia

Organisaatiouudistusta selvittävä työryhmä järjestäytyi ensimmäiseen kokoukseen tammikuussa 2008. Työryhmän tavoitteena oli selvittää kahden valtakunnallisen settlementtiliiton yhdistymisen mahdollisuudet. Tätä varten liittohallitus asetti työryhmän ja nimesi sen jäseniksi Seppo Niemelän, Hannu Katajamäen, Irene Roivaisen ja Synnöve Sternbergin sekä Pentti Lemmetyisen. Settlementtiliiton liittohallitus esitti samalla Settlementtinuorten liitolle, että työryhmästä tehtäisiin yhteinen työryhmä ja nuorten liitto nimeäisi siihen omat edustajansa. Settlementtinuorten liitto teki asiasta myönteisen päätöksen ja nimesi edustajikseen Hanna-Mari Mannisen, Kaisa Kurikan, Timo Lemmetyisen ja Sami Uusi-Rauvan sekä Pekka Häyhän.

Työryhmä esitti, että Settlementiliiton ja Settlementinuorten liiton liittohallitusten tulisi käynnistää selvitykset yhden valtakunnallisen settlementityön keskusjärjestön perustamiseksi.

Työryhmä selvitti, että keskeisten rahoittajien (Opetus ja Kulttuuriministeriö, OKM ja Raha-automaattiyhdistys, RAY) kannalta ratkaisu on järjestöjen oma eikä ratkaisulla ole vaikutusta rahoitukseen. Uuden liiton myötä settlementityö siirtyisi OKM:ssä nuorisjärjestöjen kategoriasta nuorisotyötä tekevien järjestöjen kategoriaan. RAY ja ministeriöt eivät pitäneet ongelmana sitä, että ne rahoittavat yhdessä toimintoja, kunhan avustukset pidetään järjestöbudjetissa erillään (arviointiryhmän loppuraportti, 3, 2008).

Rahoittajien kannan selvittäminen ja heidän yksiselitteinen vastaus oli yhdistymisprosessin kannalta keskeinen. Neuvottelujen edetessä tämä kanta vahvistui, kun rahoittajiin oltiin yhteydessä yksityiskohdista. Rahoittajien signaali näyttikin yhdistymistä harkitseville nuorisjärjestöille olevan hyvin myönteinen.

Työryhmä esitti selvitettäväksi saataisiinko uudella rakenteella aikaan toiminnallista ja taloudellista etua. Tällä haluttiin arvioida alentaisiko yhden rakenteen järjestelmä nyt ilmeisen korkeaa kynnystä siirtyä nuorisotoiminnasta aikuisten toimintaan. Lisäksi haluttiin arvioida muutoksen vaikutus omarahoitusosuuksien keräämiseen sekä kartoittaa muutoksen kannalta olennaisten yhteistyökumppaneiden näkemykset.

Yhteistoiminnasta työryhmä esitti seuraavaa: ”Yhteistoimintaa tarvitaan. Settlementityön kannattaa edelleen pitää toimintansa pääpaino paikallisissa setlementeissä. Tällöin liittotaso tulee nähdä ennen muuta settlementtien yhteistoiminnan organisoimisen tapana, jos kohta liittotasolla on omiakin tehtäviä.

Ilmeistä on, että samalla kun settlementtien paikallisuutta ja itsenäisyyttä pidetään toiminnan perusarvona, myös yhteistoimintaan kaikilla tasoilla

tarvitaan uutta puhtia. Erityisesti RAY näkee (ehkä jo omista työekonomi-
sista syistä), että erillisten hankkeiden sijasta jatkossa suositaan hyvin
valmisteltuja hakijaryppään hankehakemuksia ja, milloin kyse on strate-
gisesta kehittämishankkeesta, liiton kautta tulevaa hankehakemusta. Lin-
jauksesta voi lukea sen, että yksittäiset hakemukset joutuvat jatkossa
helpommin sivuun.

Yhteistoimintanäkökulma on niin ikään tärkeä, kun jatkossa liiton omis-
tamien yhtiöiden kohdalla arvioidaan toiminnan ja talouden ohjaukseen
liittyviä kysymyksiä.

Työryhmä esittää ao. liittohallituksille selvityshenkilön asettamista yhden
valtakunnallisen keskusjärjestön perustamiseksi.” (arviointiryhmän loppu-
raportti, 2008, 3)

5.2. Selvitysmies Seppo Niemelän raportti

Arviointiryhmän loppuraportin mukaisesti Settlementiliiton liittohallitus ni-
mesi Seppo Niemelän selvitysmieheksi. Niemelä jätti raporttinsa marras-
kuussa 2008.

Niemelän raportti on laaja-alainen katsaus settlementityöhön. Raporttia
tehtäessä kysyttiin myös jäsenten mielipidettä yhdistymisestä ja sen
mahdollisista hyödyistä tai haitoista. Haluttiin saada kuvaa siitä, mitä jä-
senet ajattelevat tämän hetkisestä tilanteesta ja minkälaisen keskusjär-
jestörakenteen he tulevaisuudessa haluaisivat. Kyselyn vastaus oli yllät-
tävän selkeä yhdistymisen puolesta. Yli 70 % vastaajista kannatti yhdis-
tymistä.

Seuraavassa lainauksessa on keskeinen ja myöhempien neuvottelujen
kannalta olennainen sisältö Seppo Niemelän raportista keskusliittojen ja
nuorisotyön osalta:

Keskusliitto ja liitot

”Keskusliittorakenne on kevyt ja sen työnkuva on rajallinen. Perusasetelmaa ei ole syytä muuttaa. Keskusliitot toimivat paikallisen toiminnan yhteistyöverkostona, jonka tehtävänä on

- toiminta settlementtien yhteistyön organisoijana,
- uusien settlementtien synnyn edistäminen ja konsultointi,
- kansainvälinen settlementtien ja kotimainen järjestöalan yhteistyö,
- yhteinen tiedotus, koulutus ja tutkimus ja
- sellaisten settlementtien työtä kehittävien hankkeiden toteuttaminen, jotka eivät luontevasti kuulu paikallisille settlementeille tai niiden verkostoille.

Settlementityö haarautuu tänään paikallisten tarpeiden mukaisesti monille aloille. Kaikessa moninaisuudessaan se voidaan koota seuraaviksi toimintalinjoiksi:

1. opistotyö (kansalaisopistot, kansanopistot)
2. nuorisotyö
3. yhteisötyö ja kansalaistoiminta (esim. perhe-, lapsi-, seniori- vanhustyö)
4. settlementiasuminen
5. sosiaaliset palvelut (esim. päihde-, mielenterveys-, kriisi-, väkivalta-, sovittelutyö)
6. monikulttuurisuus, mukaan lukien kehitysyhteistyö

Organisoinnin perushaaste on edellytysten luominen kunkin toimintalinjan oman toiminnan kehittämiseksi ja samalla toimintalinjojen toisiaan tukevalle yhteistyölle. Sen mukaan liittohallituksessa tulee olla sekä keskeisten toimintalinjojen asiantuntemusta että settlementtejä edustavia henkilöitä. Liiton rakenteen tulee tarjota hyvä yhteistyöpohja kunkin toimintalinjan omalle kehitykselle ja samalla sen kokonaisuudelta saamalle tuelle.

Nuorisotyöllä, erityisnuorisotyöllä, sosiaalisella nuorisotyöllä ja osin myös lastensuojelulla on setlementeissä pitkä perinne. Vuonna 1974 erillisten nuorisoyhdistysten yhteistoiminta organisoitiin omaksi liitokseen. Yksi syy oli silloin voimaan tullut nuorisotyölaki, joka edellytti erillisiä nuorisojärjestöjä. Nuorisotyölle on kasvanut oma toimintalogiikkansa, omat verkostonsa ja omat rahoituslähteensä. Setlementtinuoret tunnetaan alan kentässä innovatiivisena toimijana.

Jotkut nuorten nyt ylläpitämät toiminnat (kehitysyhteistyö, lähialuetyö, kestävä kehitys) kuuluisivat kaikkeen setlementtitoimintaan. Kaikki setlementtien nuorisotyö ei kirjaudu setlementtinuorten tilastoihin. Oma kysymyksensä on piirirakenne, joka koetaan ”viritysten virityksenä” ja jonka teennäisyys tuntuu osasta toimijoita pahalta. Toisaalta piirien työntekijöiden valtaosa itse sanoo, että piirijärjestöjen avulla on saatu aikaan alueellista yhteistyötä.

Setlementit suhtautuvat pääsääntöisen myönteisesti nuorisotyöhön ja pitävät sen tehostamista tärkeänä. Johonkin laajempaan kokonaisuuteen kuuluvaa nuorisotyötä tehdään sekä itsenäisen nuorisojärjestön että nuorisotyötä tekevän järjestön mallilla. Liikkeessä on keskusteltu pitkään siitä, kumpi näistä malleista sopii paremmin setlementtitoiminnan henkeen. Molemmilla on etunsa. Rahoitus kohtelee nykyään molempia malleja yhtäläisin perustein. Nuorisopolitiikassa on suuntauksia, joiden mukaan ikäryhmien luontevaa yhteistyötä ehkäisevät rakenteet pitää poistaa.

Ratkaisuun vaikuttavat mm. seuraavat kysymykset:

- Tukisiko samassa keskusjärjestössä toimiminen setlementtityön elämäntilanteella ja samalla nuorten luontevaa siirtymistä aikanaan aikuisten toimintaan?
- Keventäisikö yhtenä organisaationa toimiminen hallintoa ja taloutta?
- Vaikuttaisiko yhdistyminen pitkän ajan rahoitusmahdollisuuksiin?
- Parantaisiko voimien yhdistäminen liikkeen tunnettavuutta ja olisiko sillä myönteisiä imagovaikutuksia.

Jos yhdistämiseen päädytään, on liittojen välillä neuvoteltavassa yhdistämissopimuksessa käsiteltävä huolella ongelmakohdat. Seuraavassa on kooste niistä epäilyistä, joita liittojen yhdistymiseen selvitystyön yhteydessä kohdistui:

- Alkaako yhdistymisestä nuorisotyön arvon aleneminen; onko nuorisotyö esim. viiden vuoden päästä nykyistä voimakkaampaa vai vähemmän tehokasta?

- Kuinka paljon asioita mahtuu yhden liikkeen sisälle ilman, että ne alkavat kilpailla keskenään? Miten turvataan toiminnan innovatiivisuus?

- Settlementinuoret on nyt arvostettu järjestö ministeriössä ja nuorisotyön kentässä. Miten tämä kehittyy jatkossa?

- Heikentääkö nuorten omavastuun poistuminen kokonaisuutta? Miksi nuorisotyöllä on usein erityisasema verrattuna muihin työmuotoihin?

Nuorisotyön ja muun settlementityön yhteyksiä tulee kaikissa tapauksissa tiivistää ja kitkakohtia poistaa. Sekä keväällä 2008 tehdyssä WeproPol-kyselyssä että haastatteluissa settlementiväen suuri enemmistö toivoo, että liitot voisivat taas yhdistyä. Vaikka ratkaisun ei ole määrä suoraan heijastua paikalliselle tasolle, sen kuitenkin katsotaan selkeyttävän ja tehostavan myös paikallista työtä. Samalla nuorten liiton ulkopuolella oleva settlementtien nuorisotyö tilastoituisi ja saisi yhdyssiteen.

Sekä nuorisotyön että nuorisotyötä tekevän järjestön malleilla on kannatusta. Enimmin kuitenkin nuoret halutaan kutsua täysivaltaiseksi osaksi settlementiliittoa ja tehdä se tavalla, joka turvaa nuorten tarvitseman itsenäisyyden ja osallistumismahdollisuudet liiton sisällä. Toiveena on, että näin madallettaisiin kynnystä siirtyä elämänsä mukana nuorten toiminnasta aktiivisiksi settlementtien toimijoiksi. Paikallisesti voidaan edelleen päättää, onko nuorisotyö settlementin omaa vai erillistä settlementinuorten toimintaa.

Yhdistymisessä on kaksi mallia. Toisen mukaan molemmat liitot lakkauteaan ja jäsenjärjestöt perustavat uuden. Toisen mukaan toinen liitto yhdistyy toiseen siten, että purkautuvan liiton jäsenjärjestöt hakevat toisen

jäsenyyttä. Tässä ehdotetaan jälkimmäistä siksi, että se on jo omaisuus-siirtojen osalta huomattavasti yksinkertaisempi järjestely.

Uusi liitto voi niin haluttaessa aloittaa ennen kuin vanhan lopettamisen koko prosessi on ehditty viedä loppuun. Oleellinen ratkaisuvaihtoehto on nuortenliiton jäsenyhdistyksillä, joiden tulee päättää sekä liittymisestään settlementiliittoon että nuorten liiton purkamisesta. Yhdistyminen edellyttää monen asian sopimista, mikä tekee yhdistymissopimuksesta keskeisen asian.

Setlementtiliitto ja Setlementtinuorten liitto päättävät käynnistää neuvottelut yhdistymissopimuksesta. Tavoitteena on, että settlementtinuorten toiminnot liitetään yhdistymissopimuksessa sovitulla tavalla osaksi säännöiltään uudistettua settlementtiliittoa varoineen, velkoineen, vastuineen ja henkilöstöineen. Nuorisotyö organisoidaan yhdeksi liiton toimintalinjaksi, jossa nuorisotyöllä on oma edustus liiton vuosikokouksessa ja hallituksessa, sillä on oma johtokunta ja nuorisotyön johtaja osana liiton sihteeristöä sekä oikeus tehdä esitys nuorisotyön johtokunnasta liiton hallitukselle. Luottamustehtävissä toimivien tulee olla alle 40 -vuotiaita ja muutenkin nuorten osallistumista ja päätösvaltaa vahvistetaan. Settlementtien nuorisotoiminnan keskustuki alueille organisoidaan uudella tavalla, siten kun toimintalinja aikanaan päättää. ”(Niemelä, 2008, 6-7)

5.3. Yhdistymisneuvottelut ja ylimääräinen liittokokous

Seppo Niemelän julkaistua loppuraporttinsa molemmat liitot nimesivät neuvotteluryhmän liittohallitusten toimesta. Puheenjohtajien lisäksi neuvotteluryhmään kuuluvat Settlementtiliiton pääsihteeri sekä kehittämisspäälliköt ja Setlementtinuorten liiton toiminnanjohtaja sekä järjestöpäällikkö. Neuvotteluryhmällä oli mandaatti ratkaisuesityksen tekemiseen liittojen yhdistymisestä.

Yhdistymisneuvottelut saatiin päätökseen syyskuun puolivälin jälkeen vuonna 2009. Neuvotteluista tehtiin asiakirja jonka avulla asiaa haluttiin

viedä eteenpäin. Itse olin neuvotteluryhmän toinen kirjuri ja olin tekemässä asiakirjaa alusta alkaen. Asiakirjasta päätettiin tehdä kysymys-vastaus tyyppinen kuvaus jonka avulla haluttiin antaa mahdollisimman selkeä kuvaus niistä asiakysymyksistä jotka olennaisesti vaikuttivat Settlementinuorten liiton työn jatkamiseen uudessa organisaatiossa. Tällaisia asioita olivat mm. talous, piiri- ja paikallisyhdistysten tulevaisuus, omaisuus sekä kehittämiskysymykset.

Asiakirja lähetettiin piireille arvioitavaksi ja kommentoitavaksi. Settlementinuorten liiton liittohallitus käsitteli asiakirjaa ja hyväksyi sen kokouksessaan.

Ylimääräinen liittokokous keskusteli yhdistymisasiasta. Kokous pidettiin lokakuussa 2009. Pääsääntöisesti keskustelu oli rakentavaa ja tarkentavia kysymyksiä esitettiin paljon. Kukin liiton omistaja eli piiriyhdistys sai lähettää kokoukseen 4 kokousedustajaa. Jokaisella kokousedustajalla oli käytössään yksi ääni. Valtakirjoja ei sääntöjen mukaan hyväksytä.

Osa piiriyhdistyksistä oli paikalla kaikilla 4 äänellä ja osa 1-3 äänellä. Kuusi piiriä kahdeksasta kannatti yhdistymistä aiempien piirien omien kokousten perusteella.

Settlementinuorten liiton säännöissä sanotaan, että liitto voidaan lakauttaa kahdessa varsinaisessa liittokokouksessa $\frac{3}{4}$ äänten enemmistöllä, kokousedustajat olivat epätietoisia siitä, mistä itse asiassa nyt päätetään ja millä mandaatilla. Kokousedustajille tehtiin selväksi, että nyt päätetään neuvottelutuloksen hyväksymistä missä liiton johto ja liittohallitus suosittavat liittojen yhdistymistä.

Lopulta äänestystä ei tarvittu vaan päätöslauselmaksi muotoiltiin seuraava päätös: ”pätettiin hyväksyä neuvottelutulos ja valtuuttaa liittohallitus valmistelemaan yhdistymissopimus kevään liittokokoukselle piirien päätökset huomioivalla tavalla. Edellytetään, että yhdistymisso-

pimukseen valitaan piirijärjestöjen edustajat.” (Setlementtinuorten liitto 2009, ylimääräinen liittokokous 5§)

Näin poliittinen ja moraalinen päätös asiasta syntyi.

Kokous ei ollut järjestödemokratian malliesimerkki. Ensinnäkin kokousedustajien vaivasi epätietoisuus siitä, mikä on enemmistö? Onko se $\frac{3}{4}$ osa äänistä vai $\frac{1}{2}$ äänistä?

Toiseksi kokousedustajien lähettäminen kokouspaikalle vaihteli piireittäin. Kuten edellä mainitsin, kaikilla piireillä ei ollut neljää kokousedustajaa paikalla. Erityisesti tästä hyötyivät ne piirit jotka olivat yhdistymissopimuksen hyväksymistä vastaan. He olivat neljällä edustajalla paikalla.

Kolmas asia joka ei puolla hyvää järjestödemokratiaa on yksittäisten jäsenten sooloilu. Tällä tarkoitan sitä, että vaikka piirillä oli myönteinen kanta, olisi ollut erittäin todennäköistä, että muutamat piirien kokousedustajat olisivat äänestäneet oman kantansa mukaan.

5.4. Yhdistymissopimus ja liittokokous Jyväskylässä

Yhdistymissopimusta varten nimettiin työryhmä jossa puheenjohtajan, toiminnanjohtajan sekä järjestöpäällikön lisäksi oli kolmen piirin edustajat. Setlementtiliiton edustajina olivat pääsihteeri ja kehittämisspäälikkö. Työryhmä kokoontui 3 kertaa. Sopimusta luonnosteltiin kokousten välillä liittojen toimihenkilöiden toimesta. Yhdistymissopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 2010.

Varsinaisessa Jyväskylässä pidetyssä liittokokouksessa huhtikuussa 2010, ensimmäinen virallinen Setlementtinuorten liiton purkamispäätös tehtiin yksimielisesti ilman eriäviä puheenvuoroja. Seuraavassa liiton vuosikokouksessa Tampereella huhtikuussa 2011 on mahdollista teh-

dä toinen liiton purkamista koskeva päätös. Mikäli näin tapahtuu, lakkaa Setlementtinuorten liitto olemasta toukokuussa 2011.

6. AIKA VAPAALLA TUTKIMUS JA SETTLEMENTTINUORISOTYÖ

Nuorille on tarjolla yhä enemmän erilaisia tapoja viettää vapaa-aikaansa. Perinteisen järjestötoiminnan rinnalle on tullut lukuisia muita tapoja tehdä yhdessä erilaisia vapaa-ajan aktiviteetteja. Tällä tarkoitan esimerkiksi sosiaalisen median tuomia mahdollisuuksia kuten erilaiset yhteisöt verkossa.

Tässä luvussa vertaan Sami Myllyniemen (2009) tekemää Aika Vapaalla tutkimusta ja sen tuloksia nuorten vapaa-ajan käyttöön ja siihen, mitä settlementtinuorisotyöllä on tarjottavanaan nuorille. Edellä kuvatun organisaatiouudistuksen ja settlementtinuorisotyön kehittämisen kannalta tämä on olennaista. Toimintaympäristön muutokset ja nuorten tarpeet ovat olennainen osa kehittämistyötä.

Settlementtinuorisotyö koostuu neljästä päälinjasta. Näitä ovat kerho- ja leiritoiminta, nuorisotilatyö, sukupuolisensitiivinen nuorisotyö sekä sosiaalinen nuorisotyö. Myös monikulttuurista nuorisotyötä tehdään vuosi vuodelta enemmän. Näiden lisäksi settlementtinuorisotyön piiriin kuuluu kansantanssitoiminta. Settlementtinuorten liitto on lisäksi viimeisen viiden vuoden ajan kehittänyt nuorten vertaistalousneuvontaa. Tällä hankkeella on haluttu puuttua nuorten ylivelkaantumiseen ja valistaa nuoria mm. pikavippien riskeistä. Erityisesti sukupuolisensitiivisen nuorisotyön kehittämiseen ja tekemiseen on 2000-luvulla panostettu paljon, mm. Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) tuella. Settlementtinuorten liitto kehitti yhteistyössä Kalliolan Nuoret Ry:n kanssa Tyttöjen Talo® konseptin 10 vuotta sitten. Tällä hetkellä Tyttöjen Taloja on maassamme neljä (Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu) ja kahdesta uudesta talosta on jätetty RAY:lle hankehakemus.

Sosiaalinen nuorisotyö on yksilöllistä ja pitkäjänteistä lasten ja nuorten tarpeista käsin rakentuvaa ennaltaehkäisevää ja korjaavaa moniammatillista työtä. Työssä pyritään tarttumaan nuorten elämään vaikuttaviin ajankohtaisiin ongelmiin.

Työssä käytetään ja kehitetään nuorten myönteisiä voimavaroja etsiviä ja tukevia toimintamalleja. Nuorten tilanteesta ja toiveista sekä työlle asetetuista tavoitteista riippuu, millaisia toimintamalleja käytetään. Työssä pyritään vahvistamaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä taitoja. Se tapahtuu toiminnallisilla menetelmillä, vuorovaikutuksessa toisten lasten, nuorten ja aikuisten kanssa. Työ pyrkii myös osallistamaan nuoria ja integroimaan heitä lähiympäristöön ja yhteiskuntaan. Lisäksi työllä pyritään vaikuttamaan palvelujen kehittämiseen ja yhteiskuntaan

Setlementtinuorten liiton ja paikallisyhdistyksen tekemä nuorisotyö on siirtynyt entistä enemmän palvelun tuottajan rooliin. Paikalliset yhdistykset solmivat esimerkiksi ostopalvelusopimuksia oman kunnan kanssa nuorisotyön tuottamisesta. Tätä tapahtuu tosin vain muutamissa suurimmissa nuorisoyhdistyksissä. Oma jäsenistöä laajemman väestönosan hyvinvoinnin edistämiseen keskittyvien järjestöjen toiminnan painopiste on viime vuosikymmenten kuluessa siirtynyt aatteellisesta hyvinvoinnista kohti nykyistä profiilia, jossa painottuvat enemmän oman intressiryhmän asianajo ja ammattityönä tuotetut palvelut (Myllyniemi 2009, 34)

Myös projektityöstä on tullut oleellinen osa setlementtinuorisotyötä. Suuri osa tuottamastamme nuorisotyöstä tuotetaan erilaisten projektien kautta. Edellä mainituista Tyttöjen Taloista kolme toimii edelleen RAY:n tuen turvin projektimaisesti, vaikka toiminta on pysyväisluonteista.

Setlementtinuorten liiton jäsenjärjestöt järjestävät monipuolista harrastustoimintaa lapsille, nuorille ja perheille erilaisissa kerhoissa, ryhmissä ja leireillä.

Harrastustoimintaan voivat osallistua kaikki lapset, nuoret ja heidän perheensä. Ikää olennaisempaa on halu toimia ja harrastaa yhdessä erilaisten ihmisten kanssa. Esimerkiksi monien paikallisyhdistysten kansantanssitoiminnassa on mukana innokkaita tanssijoita kaikista ikäryhmistä.

Näyttääkin siltä, että vaikka sosiaalista nuorisotyötä painotetaan entistä enemmän nuorisojärjestöjen työssä, niin harrastustoiminnalla on kuitenkin vielä vahva jalansija osallistumisen muotona. Tämä käy ilmi myös Aika Vapaalla tutkimuksesta, jonka mukaan nuoret haluavat ennen kaikkea osallistua mielekkääseen toimintaan. Toimintaan joka tuottaa positiivisia tunteita sekä toimintaan jossa nuoret voivat olla itse mukana suunnittelemassa toimintaa.

Aika Vapaalla tutkimuksessa kysyttiin nuorten ongelmista ja siitä, kenen kanssa he puhuvat vaikeista asioista. Vain kolme prosenttia vastaajista (ikäryhmä 10–14 vuotiaat) oli sitä mieltä, että nuorisotyöntekijä on oikea henkilö. Muissa ikäryhmissä (15-19 sekä 20-24) prosentti oli pienempi. Tosin tämäkin tarkoittaa noin 10.000 nuorisotyöntekijän kanssa vaikeista asioista puhuvaa nuorta. (Myllyniemi 2009, 62) Tämä on kuitenkin mielenkiintoinen tieto kun samaan aikaan järjestöt kehittävät sosiaalisen ja erityisnuorisotyön projekteja entistä enemmän. Pitäisikö siis toimintaa suunnitella edelleen entistä enemmän harrastus- ja muuhun vapaa-ajan toimintaan?

Monet kerhot toimivat vapaaehtoistyöntekijöiden voimin. Paikallisetlementtien nuoriso- ja projektityöntekijöiden ohella nuorille suunnattua harrastustoimintaa vetävät useat vapaaehtoiset. Nuorimmat kerhonohjaajat ovat itsekin vielä yläasteikäisiä. Järjestöjen nuorisotyöntekijät tukevat ja kouluttavat heitä tässä tehtävässä. Vuosittain pidettävillä valtakunnallisilla ohjaajapäivillä nuoret ohjaajat saavat koulutusta ajankohtaisista teemoista. Ohjaajapäivät järjestetään marraskuun lopussa. Vapaaehtoisia työskentelee järjestöissä myös monissa muissa tehtävissä

Vaikka järjestöt kanavoivat toki edelleen vapaaehtoista auttamis- ja vaikuttamistoimintaa, niiden merkitys on nähtävä laajemmin. Myös esimerkiksi liikuntaseuroilla, vaikka kyse ei ole suoranaisestä sosiaalisesta työstä, on suuri merkitys terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyssä. Tämä ei luonnollisesti rajoitu järjestötoimintaan, vaan myös niiden ulkopuolella tapahtuvaan spontaaniin kansalaistoimintaan. Nuorten

kansalaisaktiivisuuden painopisteen siirtymistä kohti yksilöllisempiä ja vapaamuotoisempia pieniä projekteja ja muuta organisoimatonta toimintaa voi pitää haasteena perinteisemmälle järjestötoiminnalle. Lähes puolet nuorista kokee vapaa-ajan toimintaan osallistumisen mukavana, kunhan ei tarvitse liittyä jäseneksi mihinkään. (Myllyniemi 2009, 34)

Nuorten vapaa-aikatutkimuksen perusteella näyttää siltä, että settlementtinuorisotyölle on edelleen tarve. Settlementtinuorisotyötä ruohonjuuritasolla tekevät paikallisyhdistysten työntekijät pystyvät tavoittamaan nuoria sellaiseen toimintaan joka nuoria kiinnostaa. Vaikka edellä mainitut harrastustoiminta ja toisaalta sosiaalinen nuorisotyö ovatkin keskeisiä teemoja nyt, on settlementtinuorisotyön kehityttävä entistä laajemmalle toiminta-alueelle, mikäli se haluaa olla nuorisotyön keskiössä ja kehittäjänä myös tulevaisuudessa.

7. STRATEGIA 2015 JA SETTLEMENTTINUORISOTYÖN TULEVAISUUS

7.1. Järjestötoiminnan strategiset valinnat

Strategiaprosessiin liittyy oppiminen ja kehittäminen. Mikään organisaatio ei ole erillinen saareke, joka voi toimia tasapainoisesti ympäristöstään erillään. Nopea kehitys pakottaa tarkastelemaan perustehtävää ja siihen pohjaavia toimintamalleja, kun strategisia valintoja järjestön elinkelpoisuuden suhteen tehdään (Harju, 2007, 144)

Setlementtiliitto aloitti strategiatyön liittojen yhdistymisen edetessä suotuisasti. Haluttiin nähdä ja tehdä sellaisia valintoja jotka kantavat seuraavat viisi vuotta. Ajankohta tälle työlle juuri nyt oli erittäin suotuisa. Setlementtiliike kehittyi kovaa vauhtia, se saa uusia toimintamuotoja ja samaan aikaan sillä on vahva perustehtävä toimia ihmisten kesellä paikallisesti. Organisaatiouudistuksen myötä strategiatyö haluttiin saada käyntiin niin, että tulevaisuudessa mikään toimiala ei toimisi yksin, vaan strategisten linjausten kautta toiminta tapahtuisi kaikkia toimialoja läpileikkaavasti. Läpileikkaavia teemoja ovat erityisesti kansalaistoiminta ja vapaaehtoisuus.

Setlementtiliiton strategiatyössä yhdistyvät oppiminen ja järjestön kehittäminen kiinteästi yhteen. Kehittämisen oppimista ovat mm. kahden liiton yhdistyminen, joka on kaikille toimijoille uusi asia, uusi organisaatorakenne toimialoineen sekä setlementtiliiton uudet säännöt jotka uudistavat myös luottamushenkilöiden valintaperusteet ja hallituksen kokoonpanon. Lisäksi Setlementtiliittoon on liittynyt kahdeksan uutta jäsentä kun Setlementtinuorten liiton kahdeksan piiriyhdistystä anoivat ja saivat Setlementtiliiton jäsenyyden. Tämä tulee muuttamaan Setlementtiliiton ikärakennetta nuoremmaksi ja se myös tuo osaltaan haasteita järjestön kehittämiseen ja strategiatyöhön.

7.2. Strategia 2015 Ihmisten keskellä – ihmisten kesken

Setlementtiliiton strategian yleinen osa määrittelee liiton tehtävät 2000-luvun Suomessa. Se luo myös kuvaa muuttuvasta setlementtiliikkeestä. Strategisille painopistealueille on myös luotu tavoitteet. Tavoitteiden toteuttamista voidaan seurata ja koska Setlementtiliitto on yhtenä pilottina mukana sosiaalisen tilinpidon NÄKY –hankkeessa, haluttiin myös strategiasta tehdä sellainen, jota voidaan mitata sosiaalisen tilinpidon menetelmin. Näky –hanke on Jyväskyläläisen Jyvälän Setlementin toteuttama hanke jossa kehitetään sosiaalista tilinpitoa.

Setlementtiliikkeen tehtävä 2010 -luvun Suomessa

Suomalaisen yhteiskunnan muutoksen mekanismit ovat yhä vaikeammin hallittavissa. Globaalitalouden vaikutukset näkyvät myös Suomessa. Paikallisyhteisöt kohtaavat maailman muutokset yhä suuremmin ja dramaattisemmin. Tarvitaan toimintamalleja, joiden avulla kansalaisten osallisuutta, osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia voidaan vahvistaa paikallisyhteisöissä. (Strategia 2015, luonnos 26.8.2010)

Setlementtiliikkeen perusarvo ja –tehtävä on ollut alusta asti vahvistaa yhteiskunnallista eheyttä paikallisen arkielämän arvostamisen ja lähiyhteisöjen tukemisen kautta. Tämä perustehtävä korostuu yhteiskunnallisen kehityksen murrosaikoina.

Setlementtiliiton strategiassa kuvataan Suomen Setlementtiliiton ja laajemmin setlementtiliikkeen, tavoitteet lähivuosina. Näkökulmia ovat muuttuva yhteiskunta, muuttuva kansalaisuus ja muuttuva setlementtiliike. Tavoitteena on vahvistuva setlementtiliike. (Strategia 2015, luonnos 26.8.2010)

Tavoitteet 2015

* Setlementtiliike on ollut aloitteellinen ja saanut aikaan uusia yhteistyöasetelmia kansalaisjärjestöjen ja poliitikantekijöiden kesken sekä luonut

sellaisia kumppanuuksia myös liike-elämän kanssa, että kukin toimija omista lähtökohdistaan käsin toteuttaa yhteisiä arvopäämääriä.

* Setlementtiliike on ollut aktiivinen yleiseksi hyväksi toimivien, yleishyödyllisten, yhteisöjen aseman vakiinnuttajana ja turvaajana niin, että lainsäädäntö tunnistaa näiden toimijoiden arvon yhteiskunnassa ja siksi edesauttaa näiden toimintaa.

* Setlementtiliike on mahdollistanut omassa toiminnassaan aktiivisen ja osallistavan demokratian toteutumisen.

(Strategia 2015, luonnos 26.8.2010)

Muuttuva Setlementtiliike

Määritellessään strategiaansa 2010-luvun Suomessa, Setlementtiliiton on keskityttävä olennaiseen. Sillä on perusteltu, yhtä aikaa historiallinen ja ajankohtainen, yhteiskunnallinen tehtävä, jonka toteuttamiseen se tarvitsee yhteistyötä jäseniensä ja muiden kumppaneidensa kanssa. Miten asemoidumme niin, että tavoitteemme äänen antamisesta äänettömille muuttuu todeksi? Ensin meidän on opittava tunnistamaan äänettömät ihmiset ja ymmärrettävä köyhyyden, ulkopuolelle jättämisen ja syrjäytymisen monipolviset mekanismit ja seuraukset. Sitten meidän on opittava kantamaan inhimillinen vastuumme ja opeteltava luomaan osallisuuspolkuja.

Setlementtiliikkeessä suojellaan ja tavoitellaan sellaista yhteiskuntaa, jossa olemassa olevat lähiyhteisöt vahvistuvat, uusia syntyy, ja jossa jokainen voi olla osallinen elämänsä kaikissa vaiheissa. Tämä ei tapahdu itsestään, vaan tarvitaan kaikkien toimialojen osaamista, innostusta, luovuutta ja vuorovaikutusta. Meidän on kehitettävä uusia tapoja olla mukana vapaaehtoistoiminnassa, kansalaisvaikuttamisessa ja politiikan tekemisessä. Emme puhu enää erilaisuuden suvaitsemisesta, vaan näemme moninaisuuden rikkautena. (Strategia 2015, luonnos 26.8.2010)

Tavoitteet 2015

- * Setlementtiliike on mahdollistanut lähiyhteisöjen vahvistumista niin, että ihmisillä on valtaa hallita oman elämänsä kulkua.
- * Setlementtiliike on moniarvoisen ja monikulttuurisen yhteiskunnan yhtenäisyyden rakentaja.
- * Setlementtiliike on vahvistanut kansalaisjärjestörooliaan ja vapaaehtoisten osallistuminen setlementtien toimintaan on lisääntynyt.
- * Setlementtiliitto tunnistaa köyhyyden, ulkopuolelle jättämisen ja syrjäytymisen mekanismit ja on politiikan tekijä.
- * Setlementtiliitto on auttanut paikallissetlementtejä osallisuuspolkujen rakentamisessa. (Strategia 2015, luonnos 26.8.2010)

7.3. Piirijärjestelmä

Organisaatiouudistus ja strategiatyö suuntaavat setlementtityötä seuraaville vuosille. Setlementtinuorisotyö tulee muotoutumaan uudelleen. Tarvitaan uusia ajassa olevia kehittämishankkeita sekä vahvaa paikallisoaamista ja oman työn arvostusta.

Kahdeksalle Setlementtinuorten liiton piirisihteerille tehtiin kyselytutkimus siitä, minkälaisena he näkevät oman piirinsä kehittämisenäkymät seuraaville vuosille.

Piirisihteerit ovat alueensa ammattilaisia nuorisotyössä. Seitsemän piirisihteeristä kahdeksasta tekee piirisihteerin työn lisäksi työtä omassa paikallisyhdistyksessä. Seitsemän piirisihteeristä on oman paikallisen yhdistyksen nuorisotyöstä vastaavia henkilöitä. He siis suunnittelevat ja toteuttavat nuorisotyötä sekä paikallisella että alueellisella tasolla.

Seitsemällä piirisihteerillä kahdeksasta on usean vuoden kokemus työstään ja he tuntevat oman alueensa toimijat. Setlementtinuorten liiton piirit ovat erilaisia koon, paikallisyhdistysten lukumäärän ja työntekijöiden suhteen. Jäsenmäärältään suurin on Hämeen piiri yli 5000 jäsenellä. Palkattuja työntekijöitä on eniten Uudenmaan Piirissä, yli 40

henkilöä. Pienin piiri on Kymen Piiri yhdellä koko aikaisesti palkatulla työntekijällä ja noin 500 jäsenellä. Mikäli Uudenmaan Piiriä ei lasketa mukaan, niin keskimäärin yhden piirin alueella työskentelee 3-5 koko-aikaista nuorisotyöntekijää.

Piirit tarjoavat paikallisyhdistyksille koulutusta, erilaisia tapahtumia sekä retki- ja leiritoimintaa. Piirien ylintä päätösvaltaa käyttää piirin vuosikokous ja sen valitsema hallitus. Piirisihteeri on hallituksen esittelijä. Monissa piireissä on piirisihteerin lisäksi koulutussihteeri joka vastaa oman työnsä ohella piirin koulutustarpeiden kartoituksesta sekä koulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Piirit saavat Setlementtinuorten liitolle myönnettävästä Opetus- ja Kulttuuriministeriön (OKM) valtionavusta 60 prosenttia. Sen lisäksi jokaiselta piiriltä edellytetään omavarainhankintaa.

Tulevaisuudessa piirien toimintaedellytyksiä olisi syytä selvittää. Setlementtinuorisotyössä tulisi olla rohkeutta kysyä kuinka monta piiriä tarvitsemme? Olisiko syytä muodostaa esimerkiksi viisi alueellista yksikköä kehittämään nuorisotyötä moniammatillisesti vai tarvitsemmeko edelleen kahdeksan erillistä yksikköä. Voitaisiinko esimerkiksi ajatella niin, että viisi aluetyöntekijää olisi keskusjärjestön työntekijöinä mukana paikallisen tason toiminnassa? Näitä kysymyksiä on syytä alkaa miettimään avoimesti ja ilman menneisyyden painolastia siitä, että asioita ei voi muuttaa. Viittaan tässä myös Seppo Niemelän raporttiin ja sen taustalla tehtyyn kyselyyn, jonka yhdessä osassa käsiteltiin myös piirirakennetta. Osa vastaajista koki järjestelmän ”viritysten virityksenä” ja jonka teennäisyys tuntuu osasta toimijoista pahalta.

7.4. Miten piirisihteerit näkevät setlementtinuorisotyön tulevaisuuden

Kahdeksalle setlementtinuorten liiton piirisihteerille lähetettiin Webropol kysely. Kyselyn tarkoituksena oli paitsi pyytää piirisihteereitä kertomaan omia näkemyksiä siitä mihin suuntaan setlementtinuorisotyötä olisi tulevaisuudessa ohjattava, myös antamaan oman näkemyksen toimialakohtaiseen strategiatyöhön joka lapsi- ja nuorisotyön toimialan osalta valmistuu vuoden 2011 aikana. Näin siis aikaisemman kappaleen strategiatyö nivoutuu osaksi setlementtinuorisotyön tulevaisuutta.

Kyselyn perusajatuksen voi tiivistää saatekirjeessä olleeseen kappaleeseen:

”Lapsi- ja nuorisotyön toimiala hakee myös uutta suuntaa siihen, kuinka setlementtinuorisotyötä voisi edelleen kehittää? Mitkä olisivat ne nuorisotyön muodot jotka tulevaisuudessa olisivat ajankohtaisia ja sopivia juuri setlementtinuorisotyön muodoiksi?”

Piirisihteereiltä haluttiin siis kysyä mitä setlementtinuorisotyössä tulisi tehdä, että se olisi edelleen ajassa, kehittyvää ja mielenkiintoista asiakkaan eli nuoren näkökulmasta. Toisaalta sosiaalisen nuorisotyön kannalta haluttiin tietää mitkä ovat ne nuoria koskettavat asiat joissa nuorisotyön ammattilainen voi parhaiten olla mukana auttamassa nuorta.

Kysymykset tehtiin yhdessä Setlementtinuorten liiton projektipäällikkö YTM Heli Eischerin kanssa. Heli Eisher on tehnyt mm. tutkimuksen yhdessä VTM Jonna Tuppuraisen kanssa Setlementtinuorten liiton Tyttöjen Talo® toiminnasta. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti tutkimus ilmestyi vuonna 2009. Lisäksi tutkimuksen toteuttamiseen osallistui Setlementtiliiton viestintätiimin Merja Eloaho joka vastasi Webropol kyselyn teknisestä toteuttamisesta.

Kyselyyn saatiin seitsemän vastausta kahdeksasta.

Kyselyssä on kolme asiakokonaisuutta. Kyselyn ensimmäisessä osassa kartoitettiin tehtäviä joita piirisihteerit haluaisivat keskusjärjestön tekevän tulevaisuudessa. Toisessa osassa kartoitetaan nuorisotyön muotoja ja rahoitusta. Kolmannessa osassa kartoitetaan tulevaisuutta, kehittämistä ja oman panoksen antamista kehittämistyölle.

7.5. Mitä tehtäviä uudelle lapsi- ja nuorisotyön toimialalle

Mitä uuden lapsi- ja nuorisotyön toimialan tulisi tehdä, että se palvelisi piiriäsi parhaiten? Aseta alla olevat väittämät tärkeysjärjestykseen (1 = tärkein ja 7 = vähiten tärkein)

Taulukko 1: Lapsi- ja nuorisotyön toimialan tehtävät

	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä	ka.
Järjestää valtakunnallista koulutusta	1	1	2	1	1	1	0	7	3,4
Kehittää nuorisotyötä erilaisten valtakunnallisten projektien kautta	0	1	2	2	1	1	0	7	3,9
Keskittää voimavaroja monikulttuuriseen nuorisotyöhön	0	1	0	0	4	1	1	7	5
Kehittää alueellisia palveluita yhteistyössä piirien kanssa	0	3	2	1	0	1	0	7	3,1
Toimia setlementtinuorisotyön edunvalvojana Suomessa	5	1	0	0	0	1	0	7	1,9
Keskittää voimavaroja johonkin muuhun.	0	0	0	1	1	1	4	7	6,1
Parantaa setlementtinuorisotyön näkyvyyttä (setlementtinuoret brändi)	3	0	1	1	1	0	1	7	3,1

Tärkeimmäksi lapsi- ja nuorisotyön toimialan tehtäväksi piirisihteerit nostivat setlementtinuorisotyön edunvalvonnan Suomessa. Väittämän keskiarvo oli 1,9. Tämä kuvaa hyvin niitä ajatuksia joita setlementtiliittojen yhdistämisprosessi on herättänyt (vrt. yhdistymisneuvottelut kpl 7). Seuraavaksi tehtäviksi tärkeysjärjestyksessä nimettiin alueellisten palveluiden kehittäminen, setlementtinuorisotyön näkyvyyden lisääminen sekä valtakunnallisen koulutuksen järjestäminen. Näiden tehtävien keskiarvot olivat

3,1 - 3,4. Kyselyn keskiarvoja vertailtaessa pienin keskiarvo on tärkein ja suurin keskiarvo vähiten tärkein. ”Keskittää voimavaroja johonkin muuhun” kohdassa mainittiin muun muassa sosiaalinen nuorisotyö sekä alueellisten rahoituskanavien etsintä joka toisaalta voidaan myös käsittää alueellisten palveluiden kehittämisenä. Myös ideologista keskustelua settlementtityöstä piti yksi vastaaja lapsi- ja nuorisotyön toimialan yhtenä tehtävänä.

7.6. Nuorisotyön muodot

Nuorisotyön muodot. Kuinka todennäköisenä pidät seuraavia väittämiä piirissäsi?

(1 = todennäköistä, 2 = epätodennäköistä, 3 = en osaa sanoa)

Taulukko 2: Nuorisotyön muodot

	todennäköistä	epätodennäköistä	en osaa sanoa	Yhteensä	ka.
Monikulttuurinen nuorisotyö tulee lisääntymään omassa työssäni.	5	1	1	7	1,4
Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö tulee olemaan entistä suuremmissa roolissa työssäni	6	0	1	7	1,3
Talousvaikeuksissa olevien nuorten tukeminen vapaaehtoistyön keinoin lisääntyy työssäni (Haltisa-projektin malli)	5	1	1	7	1,4
Perinteinen kerhotoiminta kasvaa paikallisyhdistyksissä	1	5	1	7	2
Tulevaisuudessa nuorisotyö keskittyy entistä enemmän koulusta pudonneiden tai ilman opiskelupaikkaa olevien nuorten kanssa työskentelemiseen	6	0	1	7	1,3
Lasten aamupäivä- ja iltapäivätoiminta ostopalveluna tulee kasvamaan piirissäni	1	4	1	6	2
Retki- ja leirit toiminta vähenee piirissäni	1	2	4	7	2,4
Nuorisotyön kansainvälinen ulottuvuus lisääntyy piirissäni	1	3	3	7	2,3

Tämän kysymyksen tavoitteena oli kartoittaa lapsi- ja nuorisotoimialan kehittämistehtävää. Osa väittämien työmuodoista on projekteja joita settlementtinuoret ovat viime vuosina kehittäneet. Näitä ovat sukupuolisenä nuorisotyö sekä talousvaikeuksissa olevien nuorten tukeminen settlementtinuorten liiton kehittämän Haltsaa-projektin mukaisesti.

Väittämät ovat piirisihteereiden mukaan juuri niitä asioita jotka he uskovat olevan settlementtinuorisotyön muotoja tulevaisuudessa. Uskotaan siihen, että nuorisotyön erityiset muodot kuten monikulttuurinen nuorisotyö sekä edellä mainitut settlementtinuorten liiton kehittämät nuorisotyön mallit ovat keskeisiä työmuotoja myös tulevaisuudessa.

Samat työmuodot esiintyivät myös avoimessa kysymyksessä 8. Miten sinä ja piirisi haluatte olla mukana rakentamassa uutta lapsi- ja nuorisotyön toimialaa. Vastauksien perusteella mukana halutaan olla kehittämässä monikulttuurista nuorisotyötä ja Settlementtinuorten liiton nuorisotyön kehittämishankkeita.

Vastauksista voi päätellä, että yhdistymisprosessin kivuliain vaihe on takana. Nyt yhdistyminen on hyväksytty ja halutaan katsoa eteenpäin. Tätä kuvaa yksi kysymyksen 8. vastaus.

Miten sinä ja piirisi haluatte olla mukana rakentamassa uutta lapsi- ja nuorisotyön toimialaa.

”Mitä vaan se vaatiikiin..., koska haluamme uudesta lapsi- ja nuorisotyön toimialasta MAAN ELLEI MAAILMAN PARHAAN! Mietitään yhdessä!

7.7. Rahoitus

Piirisihteereiltä kysyttiin myös tulevaisuuden rahoituksesta. Mitä rahoituskanavia piirisihteerit näkevät seuraavan viiden vuoden aikana käytettävän? Itse toivoin tällä vastauksella saavani uusia avauksia rahoit-

tukseen esimerkiksi yritysmaailman puolelta jopa niin, että yrityksiä olisi mietitty alueittain. Eli hyvin laajaa ja ennakkoluulotonta lähestymistapaa.

Osittain kysymykseen oli suhtauduttu laaja-alaisesti. Yksi vastaus kertoo tästä.

” valtio, kunta, osallistujat osallistumismaksuina. Ehkä tuotantolaitoksen tms. yhteisöt, joille rakennetaan kohdennettua ja tarpeeseen räätälöityä tapahtumatoimintaa.”

Muuten vastaukset noudattivat nykyisiä rahoittajia. OKM, RAY, ELY,CIMO.

Tämä kertoo minun mielestä kahdesta asiasta. Ensinnäkin kaikki piirisihteerit eivät vielä sisäistä sitä, että rahoituksen hankinta on erittäin keskeinen osa heidän työtään. Siinä tarvitaan mielikuvitusta, kekseliäisyyttä sekä yhteistyötä. Toiseksi monella piirisihteerillä on päätoimi paikallisyhdistyksen nuorisotyöstä vastaavana henkilönä ja aikaa ei ole uusien rahoituskanavien etsimiseen vaan rahoitusta haetaan vuodesta toiseen samoista lähteistä. Kaksi vastausta nosti esille myös säätiöt ja kaksi vastausta ostopalvelusopimukset.

7.8. Kehittämisideat

Tähän kysymykseen sain neljä vastausta. Selkeitä toiveita olivat nuorisolan lehti tai nettisivusto (foorumi) settlementtinuorisotyöntekijöille, kerhonojajien koulutuksen saaminen valtakunnalliseksi ja yhtenäiseksi sekä valtakunnallinen projekti sosiaaliseen nuurityöhön.

Yhden vastauksen mukaan tarvetta olisi ”toiminnallisille taloille”, joissa on palveluita nuorille aikuisille ja vanhemmille. ”Arjen ja elämänhallinnan kehittämistä toiminnallisesti ja teema-aiheiden mukaan”.

Tämä vastaus on mielenkiintoinen avaus settlementtinuorisotyössä. Keskusjärjestön tehtäviin se ei kuulu, mutta asiaa kannattaa kehittää.

Yhdestä vastauksesta oli luettavissa väsymystä kehittämistä kohtaan. *”Kehittämisideoita on työstetty ja heitetty kentälle toteutettavaksi ja pohdittavaksi ihan riittävästi. On aika siirtyä konkreettiseen toimintaan ja toteuttamiseen, siihen tarvitaan apua toinen toisiltamme eri tasoilta vielä paljon. Omissa ympyröissä tuntuu tällä hetkellä kaikilla tasoilla olevan tekemistä ja uudelleenorganisointia. Toimintaedellytykset uusille suuntaviivoille ja strategioille syntyvät vasta kun välineet ovat kunnossa.”*

7.9. Kyselytutkimuksen yhteenveto

Yhteenvetona voidaan sanoa, että vastausten mukaan piirisihteerit katsovat settlementtinuorisotyön tulevaisuuteen melko positiivisesti. Organisaatiouudistuksen jälkeen ollaan valmiita strategiatyöhön ja sitä halutaan olla mukana tekemässä. Liittojen yhdistyminen on hyväksytty tosiasia ja uutta Lapsi- ja nuorisotyön toimialaa aletaan kehittää niillä resursseilla joita nyt on käytettävissä.

Settlementtinuorisotyö tulee vastausten perusteella keskittymään entistä enemmän monikulttuuriseen nuorisotyöhön sekä jatkamaan Settlementtinuorten liiton kehittämiä nuorisotyön muotoja kuten sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä.

Settlementtinuorisotyön rahoituksen osalta ei vastausten perusteella tule tapahtumaan suuria muutoksia. Tämä on hiukan ristiriidassa Aika Vapaalla tutkimuksen kanssa jossa järjestötoiminnan uskotaan tekevän entistä enemmän ostopalvelusopimuksia kuntien kanssa. Piirisihteerien mukaan keskeisiä rahoittajia tulee edelleen olemaan RAY, OKM ja ELY-keskukset.

Konkreettisista kehittämisideoista mainittiin esimerkiksi verkossa oleva nuorisotyöntekijöiden foorumi. Kehittämistä kohtaan tunnettiin myös väsymystä oman työn ja muutoksen keskellä.

8. POHDINTA

Setlementtinuorten liitto on runsaan puolen vuoden jälkeen historiaa. 36-vuotias valtakunnallinen nuorisojärjestö sulautuu osaksi Suomen Setlementtiliittoa. Toimintoja on yhdistetty jo vuonna 2010 ja vuoden 2011 alusta loputkin toiminnot ovat yhtä Setlementtiliiton toimintojen kanssa. Todennäköistä on, että Setlementtinuorten liiton seuraava liittokokous huhtikuussa 2011 tulee tekemään toisen virallisen liiton purkamispäätöksen. Mikäli näin käy, lopettaa Setlementtinuorten liitto toimintansa toukokuussa 2011.

Kehittämisen oppiminen on kuvattu tässä opinnäytetyössä teoriassa ja käytännössä. Teoriaosa kuvaa kehittämisen oppimista, järjestöjen kehittämistä sekä henkilökohtaisen kehittymisen tarpeellisuutta. Setlementtiliittojen organisaatiouudistuksessa on moni asia tehty teoriaosan mukaan. Näin teoria ja käytäntö yhtyvät.

Tiedon määrä kasvaa koko ajan. Järjestöt ovat muutoksessa ja hakevat uutta tietoa muutoksen toteuttamiseen. Uutta tietoa voi olla parempien toimintamallien löytäminen, jäsenistön entistä herkempi kuuleminen ja sen perusteella tehdyt toimintasuunnitelmat tai yhteiskunnan toimintamallien muutos ja siitä saatu uusi tieto. Tiedon määrän kasvu pakottaa järjestöjohtajat oppimaan koko ajan uutta, mikäli he haluavat pitää oman järjestön elinvoimaisena ja kehittyvänä toimijana.

Strategiatyö luo tulevaisuuden suuntaviivoja. Setlementtiliiton uuden strategian osan olen ottanut tähän opinnäytetyöhän sen vuoksi, että kehittämistä tapahtuu koko ajan. Tällä tarkoitan sitä, että organisaatiouudistuksen jälkeen liittojen yhdistyttyä meillä täytyy olla selkeät kehittämistavoitteet. Tämän vuoksi myös Setlementtinuorten liiton piirisihteereitä on kuultu kyselytutkimuksen muodossa. Piirisihteereille suunnattu kysely setlementtinuorisotyön tulevaisuudesta antaa Setlementtiliiton lapsi- ja nuorisotyön toimialalle suuntaa siitä, mihin ja miten piirisihteerit haluavat nuorisotyötä setlementtiliikkeessä kehittää.

Piirisihteereiden vastauksista voi päätellä, että yhdistyminen on ”ostettu”. Se on hyväksytty tosiasia ja nyt halutaan lähteä kehittämään uutta lapsi- ja nuorisotyön toimialaa. Keskeisiksi työmuodoiksi tulevaisuudessa mainittiin muun muassa monikulttuurinen nuorisotyö sekä Settlementtinuorten liiton kehittämien toimintamallien, kuten sukupuolisen-sensitiivisen nuorisotyön ja nuorten vertaistalousneuvonnan jatkaminen. Tämä antaa hyvän pohjan uudelle toimialalle ja toimialakohtaisen strategian suunnittelulle.

Aika Vapaalla tutkimus toi esiin sen, että harrastustoimintaan ollaan edelleen kiinnittyneitä. Nuoret ovat kiinnostuneita osallistumaan ja suunnittelemaan yhdessä omaa toimintaa ohjaajien kanssa. Tämä sopii settlementtinuorisotyölle hyvin. Aika vapaalla tutkimus osoitti myös sen, että settlementtinuorisotyöllä on hyvät edellytykset toimia myös tulevaisuudessa. Tämä tukee työtä tulevaisuuteen sillä settlementtinuorisotyö pystyy tarjoamaan tälläkin hetkellä sellaisia palveluita lapsille ja nuorille mitkä heitä kiinnostavat.

Minulle tämä prosessikuvaus on antanut hyvän katsauksen viimeisen noin kolmen vuoden työhön. Omat kokousmuistiinpanot, pöytäkirjat ja keskustelut ovat tuoneet mieleen prosessin eri vaiheita. Aina nämä vaiheet eivät olleet mukavia. Oppimisen kannalta prosessi on ollut valtavasti antoisaa. Sen on huomannut myös tätä opinnäytetyötä tehdessä. Erityisesti silloin kun luin teoriaosaan Sydänmaalakan teoriaa oppimisesta. Ymmärsin silloin oppimisen eri vaiheet ja sen miten monella eri tavalla oppiminen tapahtuu. Settlementtiliittojen yhdistymisprosessi on ollut oppimista parhaimmillaan.

Opinnäytetyössäni luon yhden näkemyksen tästä prosessista jota voidaan pitää merkittävänä suomalaisessa settlementtiliikkeessä. Työssäni luon myös mahdollisia toimintamalleja tulevaisuuteen piirisihteereiden vastausten perusteella.

Setlementtinuorisotyö on hyvässä muutoksessa. Sillä on hyvät edellytykset kehittyä ja tuottaa laadukkaita palveluita lapsille ja nuorille.

LÄHDELUETTELO:

Ajo, Martti ja Väliharju, Timo 1998 (toim.). Silta ihmiseltä ihmiselle. Setlementtitoimintaa Suomessa vuodesta 1918. Helsinki: Suomen Setlementtiliitto ry. Setlementtijulkaisusarja 1.

Harju, Aaro 2004. Järjestön kehittäminen. Sivistysliitto kansalaisfoorumi SKAF RY

Harju, Aaro 2007, Kansalaistoimintaan kätketty aarre. Sivistysliitto kansalaisfoorumi SKAF. Espoo 2007

Kansanvalta, viitattu 18.11.2010

www.kansanvalta.fi/Etusivu/Jarjestotjayhteisot/Kansalaisjarjestot 1

Moilanen Raili 2001. Oppiva organisaatio. Tampere. Tammer-paino 2001.

Myllyniemi Sami 2009. Aika Vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 92. Helsinki. Yliopistopaino 2009

Niemelä Seppo 2008. Setlementtiliikkeen organisaation uudistaminen. Syitä, suuntia, suosituksia. Helsinki. Suomen Setlementtiliitto

Opetusministeriö (OPM) 2009. Lausunto yhdistymistä koskevasta rahoituksesta. Helsinki 2009.

Raha-automaattiyhdistys (RAY) 2009. Lausunto yhdistymistä koskevasta rahoituksesta. Espoo 2009.

Seppänen-Järvelä Riitta Karjalainen Vappu (toim.) Kehittämistyön risteysksiä. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy 2008

Setlementtinuorten liitto ry 2009. Ylimääräinen liittokokous, pöytäkirja 5§, Helsinki

Setlementtinuorten liitto ry 2009. Yhdistymissopimuksen Neuvotteluryhmän kokous 1.12.2009 § 2. Helsinki

Setlementtiliitto, viitattu 15.11.2010

www.setlementti.fi

Setlementti – liike on ihmisen muotoinen 2 / 2009. s 4-7. Helsinki. Suomen Setlementtiliitto ry 2009.

Suomen Setlementtiliitto ja Setlementtinuorten liitto 2009. Yhdistymisneuvottelujen lopputulos. Helsinki. Suomen Setlementtiliitto ry

Tampereen Yliopisto, viitattu 15.11.2010

www.uta.fi/tyt/verkkotutor

Tarasti, Lauri. Yhdistysten fuusiosta. Lakimies 2 /2000 180-195.

Uusi-Rauva, Sami 2008. Vuorovaikutuksen liike. Heikki Varis setlementtiliikkeen historian kuvan rakentajana. Helsinki. Suomen Setlementtiliitto ry. Setlementtijulkaisusarja 20.

LIITE 1. KYSELYTUTKIMUKSEN SAATEKIRJE

Hyvät piirisihteerit

Setlementtinuorten liiton toimintaa jatkaa vuoden 2011 alusta lapsi- ja nuorisotyön toimiala osana Suomen Setlementtiliittoa. Toimialan tehtävänä on kehittää ja tukea lapsi- ja nuorisotyötä samoin kuin Setlementtinuorten liittokin on tehnyt.

Lapsi- ja nuorisotyön toimiala hakee myös uutta suuntaa siihen, kuinka setlementtinuorisotyötä voisi edelleen kehittää. Mitkä olisivat ne nuorisotyön muodot jotka tulevaisuudessa olisivat ajankohtaisia ja sopivia juuri setlementtinuorisotyön muodoiksi.

Setlementtiliitto on tehnyt strategiatyötä ja uusi strategia 2015 on nyt lukukierroksella myös piireissä. Nyt kommentoitavana oleva osa on yleinen strategian osa I. Osa II tulee olemaan toimialakohtainen strategia. Siihen jokainen toimiala määrittelee ne suuntaviivat ja tavoitteet joihin kukin toimiala tähtää työssään. Lapsi- ja nuorisotyön toimialakohtainen strategia tehdään yhteistyössä toimialajohtajan sekä lapsi- ja nuorisotyön toimikunnan kanssa vuoden 2011 aikana. Nyt tehtävä kyselytutkimus antaa suuntaa tähän työhön.

Piirit ovat keskeinen toimija Setlementtinuorisotyössä. Piirisihteerinä sinulla on näkyä ja tuntemus oman alueesi nuorisotyöstä. Siksi kaipaammekin nyt sinun asiantuntemustasi. Kerro meille mihin suuntaan setlementtinuorisotyötä sinun mielestäsi tulisi kehittää. Oheisessa Webropol kyselyssä on 7 kysymystä joista 4 on avoimia kysymyksiä. Kysymykset käsitellään kokonaisuutena ja niitä ei yksilöidä tiettyyn piiriin tai laajempaan alueeseen. Vastaa siis nimettömänä. Kysymyksiä käsittelee viestintätiimin Merja Eloaho.

Toivon saavani vastauksia teiltä 20.10.2010 mennessä. Itse kyselyyn vastaaminen vie noin 15 minuuttia.

Kiitos vastauksestasi ja oman osaamisesi tuomisesta yhteiseen Settlementtinuorisotyöhön.

Työn iloa ja hyvää syksyä toivottaen

Harri Sarjanoja

Vt. toiminnanjohtaja

Settlementtinuorten liitto ry

LIITE 2. KYSELYTUTKIMUS

KYSELY SETLEMENTTINUORTEN LIITON PIIRISIHTEEREILLE (8 KPL)

1. Mitä uuden lapsi- ja nuorisotyön toimialan tulisi tehdä, että se palvelisi **piiriäsi** parhaiten?
Aseta alla olevat väittämät tärkeysjärjestykseen (1 = tärkein ja 7 = vähiten tärkein)
  - Järjestää valtakunnallista koulutusta
  - Kehittää nuorisotyötä erilaisten valtakunnallisten projektien kautta
  - Keskittää voimavaroja monikulttuuriseen nuorisotyöhön
  - Kehittää alueellisia palveluita yhteistyössä piirien kanssa
  - Toimia setlementtinuorisotyön edunvalvojana Suomessa
  - Keskittää voimavaroja johonkin muuhun. Mihin? _____
  - Parantaa setlementtinuorisotyön näkyvyyttä (setlementtinuoret brändi)

2. Mitä uuden lapsi- ja nuorisotyön toimialan tulisi tehdä, että se palvelisi omaa **paikallisyhdistystäsi** parhaiten?
Aseta alla olevat väittämät tärkeysjärjestykseen (1 = tärkein ja 7 = vähiten tärkein)
  - Järjestää valtakunnallista koulutusta
  - Kehittää nuorisotyötä erilaisten valtakunnallisten projektien kautta
  - Keskittää voimavaroja monikulttuuriseen nuorisotyöhön
  - Kehittää alueellisia palveluita yhteistyössä piirien kanssa
  - Toimia setlementtinuorisotyön edunvalvojana Suomessa
  - Keskittää voimavaroja johonkin muuhun. Mihin?
  - Parantaa setlementtinuorisotyön näkyvyyttä (setlementtinuoret brändi)

3. Nuorisotyön muodot. Kuinka todennäköisenä pidät seuraavia väittämiä piirissäsi?
(1 = todennäköistä, 2 = epätodennäköistä, 3 = en osaa sanoa)
  - Monikulttuurinen nuorisotyö tulee lisääntymään omassa työssäni
  - Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö tulee olemaan entistä suuremmassa roolissa työssäni
  - Talousvaikeuksissa olevien nuorten tukeminen vapaaehtoistyön keinoin lisääntyy työssäni (Haltsaa-projektin malli)
  - Perinteinen kerhotoiminta kasvaa paikallisyhdistyksissä
  - Tulevaisuudessa nuorisotyö keskittyy entistä enemmän koulusta pudonneiden tai ilman opiskelupaikkaa olevien nuorten kanssa työskentelemiseen
  - Lasten aamupäivä- ja iltapäivätoiminta ostopalveluina tulee kasvamaan piirissäni
  - Retki- ja leiritoiminta vähenee piirissäni

- Nuorisotyön kansainvälinen ulottuvuus lisääntyy piirissäni
4. Rahoitus. Mitkä ovat mielestäsi keskeisimmät nuorisotyön rahoituslähteet tulevina viitenä vuotena?

---
  5. Suomen Setlementtiliiton strategiassa määritellään lapsi- ja nuorisotyön toimialan seuraavan viiden vuoden kehittämisen suuntaviivat (toimialakohtainen strategia valmistellaan vuonna 2011). Mitä sinun mielestäsi siellä ainakin tulisi huomioida?

---
  6. Miten sinä ja piirisi haluatte olla mukana rakentamassa uutta lapsi- ja nuorisotyön toimialaa?

---
  7. Kehittämisideat. Vapaa sana.

LIITE 3. SETTLEMENTTISANASTO

Setlementti

Sana on suora lainaus englanninkielestä (settlement, to settle). Se tarkoittaa asutusta, asettumista asumaan, sopeutumista ja sovittamista. Setlementti – sana tarkoittaa myös Suomen Setlementtiliiton paikallista jäsenyhdistystä.

Setlementtityö

Setlementtityö Suomessa on osa kansainvälistä verkostoa. Setlementtityö käynnistyi 1880-luvulla Lontoossa, jolloin köyhien ihmisten asuinalueella käynnistettiin sosiaaliseen ja sivistykselliseen kehitykseen tärkeitä työmuotoja. Ensimmäiset toimijat olivat yliopistojen opiskelijoita ja opettajia. Setlementtityö Suomessa alkoi vuonna 1918. Ensimmäinen Lontoon-mallin mukainen ”Setlementtitalo” perustettiin Helsingin Kallioon.

Setlementtinuorisotyö

Setlementtinuorisotyö on Setlementtinuorten liiton, sen piirien ja paikallisyhdistysten tekemää nuorisotyötä. Nuorisotyön muotoja setlementtinuorisotyössä ovat aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, nuorisotilatyö, sukupuolisensitiivinen nuorisotyö, vertaistalousneuvonta nuorille, kerho- ja harrastetoiminta, retki- ja leiritoiminta sekä Tyttöjen Talo® toiminta.

Setlementtiliitot

Suomessa toimii kaksi valtakunnallista setlementtijärjestöä. Suomen Setlementtiliiton ohella toimii Setlementtinuorten liitto ry, joka nimensä mukaisesti organisoii setlementeissä tehtävää nuorisotyötä. Molempia liittoja ja niiden jäsenyhteisöjä kutsutaan setlementtiliikkeeksi. Molempien liittojen keskustoimistot ovat Helsingin Kalliossa.

Setlementtiyhtiöt

Setlementtiliiton yhtiöihin kuuluvat sosiaalista asuntotuotantoa rakennuttava S-asunnot Oy sekä päihdekuntoutujamiehille tarkoitettu 12 paikkainen Oskelakoti.

Setlementtiarvot

Setlementtiliikkeen perusarvot ovat arjen keskellä toteutuva lähimmäisenrakkaus, yhteisöllisyys, ja erilaisten ihmisten välinen yhteistyö.

Kristillisuus setlementeissä

Setlementin alkujuuri on kristillisen lähimmäisyyden ihanteessa tehdä toisille ihmisille niin kuin toivoisi heidän tekevän itselle. Setlementti ei julista eikä vaadi osallistujiaan ajattelemaan samalla tavalla. Eri tavoin ajattelevia ja uskovia ihmisiä yhdistää setlementeissä halu toimia toisten, varsinkin heikommassa asemassa olevien, parhaaksi. Monikulttuuriset yhteisöt mahdollistavat eri uskontojen arvostavan kohtaamisen.